Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1996 МАЙН 8
Хабарайhүүлхаралуу hарын 20
СРЕДА
гарагай 4
№86 (19426)
Газетын сэн Хэлсээтэ.

ДУРАСХААЛЫНЬ ХЭТЭ МҮНХЭДӨӨ ҮЛЭХЭЛ!

- Мүнөөдэрhөө эхилэн энэ гэртэ, Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсын 23-дахи байрын 2-дохи байрада Россин Федерациин Герой, лётчик С. И. Вандышев ажаhуугаа гэжэ Улаан-Удэ хотын хүн зон гэрэй урда талада үлгэгдэhэн энэ самбарые харахадаа, мэдэхэ болобо, - гээд Улаан-Удын Октябрьска районой дайнай, ажалай ветерануудай советэй түрүүлэгшэ А. С. Акинфеев дурасхаалай митинг нээхэдээ хэлэнэ.

1994 оной майн 6-да Сергей Иванович Вандышевта Россин Федерациин Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай зарлигта Россин Президент Б. Н. Ельцин гараа табиhан байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ штурмовой авиациин лётчик ябаhан Вандышев дайшалхы 158 ниидэлгэ хэhэн гэжэ мэдэнэбди. Тиихэдээ дайсанай 23 танк, 59 хуягта буунуудые hалгааhан, 4 самолёт үгы хэhэн, бүлэгтэеэ хамта агаарай үшөө 3 онгосо үгы хэлсэhэн байха юм. Сергей Иванович эдэ бүгэдынгөө түлөө дайшалхы Улаан Тугай хоёр, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай хоёр, Александр Невскын орденуудаар, олон тоото медальнуудаар шагнагдаhан байна.

Дайсанай лётчигуудтай эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдадаг Сергей Вандышевта Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай хоёр удаа зууршалагдаhаншье hаа, элдэб шалтагаанаар хүндэтэ энэ нэрэ зэргэ олгогдогүй байhан юм.

1994 ондо фронт дээрэ баатар габьяа гаргаhан майор Вандышевта Россин Федерациин Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй.

- Россин Федерациин Герой С. И. Вандышев манай райондо ажаhуухадаа, залуушуултай hайн харилсаа холбоотой байдаг hэн. Мүнөө нүхэр Вандышевай бидэнэрэй дунда үгышье hаань, Сергей Ивановичай фронтнууд дээрэ гаргаhан баатаршалга бидэнэрэй дунда хэтэ мүнхэдөө үлэхэ ёhотой. Энээниинь энэ гэрэй энгэртэ хадагдаhан самбар гэршэлжэ үгэхэл! - гээд Октябрьска районой өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын захиргаанай гулваа Н. Ф. Михалёв үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Митингын hүүлээр Россин Федерациин Герой С. И. Вандышевай ажаhууhан гэрэй урда талада хадагдаhан самбар дээрэхи бүд hэхэгдэнэ. Тэрээн дээрэнь иигэжэ бэшээтэй: "Россин Федерациин Герой Сергей Иванович Вандышев энэ гэртэ ажаhуугаа. 1919-1996 он."

Т. БАДМАИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: митингдэ хабаадагшад; Геройн гэртэ хадагдаhан самбар.

М. Шантаковой фото.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ДАЙНДА ХАБААДАГШАДТА РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ПРЕЗИДЕНТ Б. Н. ЕЛЬЦИНИИЕ ОЛОНИИТЫН ЗҮГhӨӨ ДЭМЖЭЛГЫЕ ЗАЛАН ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН БУРЯАДАЙ КОМИТЕДЭЙ

ХАНДАЛГА

ХҮНДЭТЭ ханинар, нютагаархид!

Эсэгэ ороно хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаhан Агуу Илалтын 51-дэхи жэл 1996 оной майн 9-дэ гүйсэхэнь.

Таби гаран жэлэй урда тээ дайшалхы болон ажалай хэтэдээ мүнхэ баатаршалга гаргажа, манай Эхэ ороннее хүрин тахалhаа өгарhан, Европын арадуудта эрхэ сүлөө өгөhөн бүхы хүнүүдтэ аил бүлэ бүхэндэ мартагдашагүй hайндэртэнь үнэн зүрхэнэй өмөршалганууудтайгаар, талархал мэдэрэлэй үнэнүүдтэйгээр ханданабди.

Буряад ороной баатарай үхэлөөр унаhан, амиды мэндэ ябаhан сэрэгшэдэй нэрэнүүд өмөлгамжалагшадайнь дурасхаалда хэтэдээ лахэл. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри дэлхэйн дуулшын дайнай шэнэ, урда тээнь мэдэгдээгүй хуудаhанууд элирэн нээгдэнэ. Тиихэдэнь дайн дажараар тохёолдуулагдаhан хохидол улам үргэдэнэ, фронт дээрэ дайлалдагшадай, ара талада ажаллагшадай эрэхэг зориг, баатаршалга мүнхэлэгдэнэ.

Тезд мүнөө дайнай хүндэ хүшэр замаар абагшадай байдалай улам хүндэржэ байhаниинь халагламаар. Дайшалхы хани нүхэдэйнь наhа баралга, түрэл гаралайнгаа, дутынгөө хүнүүдэй хуби заяанай түлөө найдалгүй байлга сэрэгшэдэй урдынь шарханууудые hэдэрээнэ. Гэбэшье уйдхар гасалан хүнүүдтэ сүхэрэл, сэсэн бодол асардаг. Хэрбээ нягта жагсаалтай, бата нэгэдэлтэй байбал, хэрбээ бултадаа ниитэ нэгэн hайн hайхан уг зорилготой ябабал, арад түмэнэй ямар ехэ амжалта туйлажа шадаха байhые таанад бултанhаа үлүү hайнаар мэдэнэт. Эгээл тиимэhээ бидэ Таанадай дүй дүршэлдэ, нэрэ хүндэдэ, хүсэл зоригто, тэсэбэридэ найдажа ханданабди. Мүнөө хубилалтануудай эгээл хүшэр бэрхэшээлтэй үе үнгэрөө. Бидэ бултадаа общество дотороо тогтууритай байдал хангаха ёhотойбди. Президентын шэлэhэн хараа шэглэл хурдан түргэн, хүнгэхэн илалтануудые олгоно бэшэ. Зүгөөр манайда ёhотойл hайндэр заатагүй хүрэжэ ерэхэл.

Таанадта, танай үхибүүдтэ, аша гушанарта, бүхы түрэл түтимүүдтэ, дүтын хүнүүдтэ элүүр энхые, этигэл найдалые, хүнгэн сарюун ябахые, бүхы hайн hайханиие хүсэнэбди.

Илалтын үдэрөөр, хүндэтэ ветеранууд!

Россин Президентые hунгалтын үедэ Б. Н. Ельциниие олониитын зүгhөө дэмжэлгын залан хүтэлбэрилгын Буряадай комитет.

1996 оной майн 8.

"Буряад үнэн -96"

ЗАХИЛ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

Хүндэтэ уншагшад!

Байгша оной апрелиин 1-hээ 1996 оной хоёрдохи хахад жэлдэ захил хэлгэ эхилэнхэй. Апрелиин 1-hээ майн 1 болотор захил хэгшэдтэ хэлхеэ холбооной хангалгын талаар 30 процент хүнгэлэлтэ тогтоогдоо hэн. Энэ хүнгэлэлтые hамбаашалан, олохон уншагшаднай захил хэжэ үрдеэ гэжэ найданабди.

Харин үрдеэгүй зон май hарын туршада почтын хангалгын талаар 20 процент хүнгэлэлтэтэй сэнгээр захил хэхэ аргатай. Бүхы пенсионернүүдтэ, инвалидуудта, олон үхибүүдтэй гэр бүлэнүүдтэ (3-hаа олон хүүгэдтэй), хүдөөгэй бүхы уншагшадта редакциин үүсхэлээр соносхогдоhон хүнгэлэлтэтэй захилнай үргэлжэлhөөр.

Тиин майн 1-hээ июниин 1 болотор хотодо захил хэгшэд 77280 түхэриг түлэхэ болоно. Хотын пенсионернүүд, инвалидууд, олон хүүгэдтэй бүлэнүүд 61530 түхэригөөр захил хэхэ юм. Хүдөөгэй уншагшаднай мүн лэ 61530 түхэриг түлэхэ болоно.

Мүн редакцидамнай ерэжэ, өөhэдөө абажа байхаар захил хэхэ аргатайт. Энэ захилай сэн 25 мянган түхэригтэ юм.

Хүнгэлэлтэтэй захил хэхэеэ шамдагты, нүхэд!

Газетын редколлеги.

ГЕРОЙН АЛДАР СОЛО МҮНХЭ

Майн 7-до Советскэ Союзай Герой, гвардиин полковник В. Б. Борсоевой түрэhөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаhан уулзалга Үндэhэн номой санда үнгэрбэ. Үндэhэн номой сангай хизаар ороноо шэнжэлгын таhагай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл ороддолгоор энэ уулзалга болобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеранууд, түүхэшэд, хизаар ороноо шэнжэлгшэ эрдэмтэд, уран зохёолшод, оюутад хабаадаа. Буряад арадай баатар хүбүүнэй мүнхэ дурасхаалые хүндэлэн, алдар солото намтар тухайнь шэнэ мэдээнүүдые түүхэ шэнжэлэгшэд дуулгаhан, Геройдо зорюулагдаhан уран шүлэг, дуу хүгжэм зэдэлhэн байна.

Владимир Бузинаевич Борсоевой түрэhэн тоонто Баяндайда, округой түб Усть-Ордада Геройн ойдо зорюулагдаhан баяр ёололнууд үнгэрөө.

Манай корр.

ЭНХЭ ТАЙБАН БАЙГ ЛЭ

Хүндэтэ нүхэд! Дайнай болон ажалай ветеранууд, "Буряад үнэн" газетын уншагшад! Та бүгэдэниие Илалтын hайндэрөөр халуунаар амаршалнаб.

Энэ дайн сэрэгтэ манай ороной 27 мянган хүн алуулаа, 37 мянган хүн шархатаа гэжэ тоологдодог. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда гэр бүлэ бүхэн гашуудал үзөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зарим гэр бүлэhөө 4-5 хүбүүд дайнда мордооД, бусажа ерээгүй ушарнууд олон ха юм даа. Фашис Германиин энэ дай үүсхэжэ, дэлхэйн гүрэнүүдэй арад зониие хюдажа, газар дайдыень эзэлжэ абаха гэhэн харата бодолынь хүсэлдөөгүй.

Манай бүхы арад зоной туhаар Совет Армиин сэрэгшэд энэ хорото дайсаниие бута сохижо, Илалта мандуулhан үдэрые hайндэр гэжэ тогтоohондонь би ехэ баяртай байдагби.

Би 1-дэхи Украинска, 1-дэхи Белорусска фронтнуудта дайнда хабаадалсаhан хүнби. Тиимэhээ дайнай халуун хүйтэниие бэеэрээ үзэжэ, улаан шуhаяа адхажа, хэдэн дахин шархатажа, ехээр тулижа, амидырhан хүн хадаа дэлхэй дээрэ дайн сэрэг бү үзэгдэг, хүн зоной ажабайдал энхэ тайбан байг лэ гэжэ хүсэнэб.

Н. ЦЫБИКОВ,
дайнай ба ажалай ветеран.

Компьютерна класстай болохонь

ПРЕЗИДЕНТЫН ҮГЭ БАТА

Буряад Республикын Президент Л. В. Потапов Захааминай аймагаар албанайнгаа хэрэгээр ябахадаа, ажалша коллективүүдтэй уулзаhан, ажахынуудай болон предприятинуудай байдалтай танилсаhан, соёлой гуламтануудай, hургуулинуудай ажал хэрэгүүдээр hонирхоhон байна гээд мэдээсэгдээ hэн. Республикын Президент энэ ябадалдаа зоной хүндэ байдал ойлгожо байhанаа гэршэлжэ, республика арга боломжоороо аймагта туhалха гэжэ найдуулаа hэн. Тиигэжэ Л. В. Потапов Утаата нютагай дунда hургуулида ороходоо Правительствын зүгhөө компьютерна класс үгтэхэ гэжэ хэлэhэн байна. Энэ үгеэ баталжа, Президент, тус hургуулида компьютерна класс худалдажа абахыень 66 миллион түхэриг үгтэхэ сааhан дээрэ hаяхан гараа табиба. Энээн тухай Утаата нютагай өөhэдын хүтэлбэрилгын захиргаанай толгойлогшо В. Ц. Будаев манда баяртайгаар мэдээсэбэ.

МАНАЙ КОРР.

ДАСАНАА hЭРГЭЭН БОДХООЁЛ!

Түймэрэй аюулда орожо хайлашаhан дасаниие hэргээн бодхоохо зорилготой телемарофон майн 11-дэ үглөөнэй 11 сагта Дээдэ-Онгостойдо үнгэргэгдэхэнь. Энэ хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, шадал зэргээрээ туhалхыетнай бүхы хүнүүдые гуйнабди.

ТУВАН-ДОРЖО,
шэрээтэ лама.

ҺҮН БАГААР АБТАНА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Намарзаанай һү һаалиин фермын коллектив аймагайнгаа һү һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа онсо шалгаран гаража, олохон жэлдэ түрүү һууринуудые эзэлдэг байһан гэшэ.

Намарзаанай фермэ дээрэ мүнөөдөө һаамхай 120 үнеэн тоологдоно. Эдэ малые 7 һаалишан харууһалдаг юм. Һүүлэй дүнгөөр эндэ 60 гаран үнеэд һаагдана. Үдэр бүхэндэ дунда зэргээр 182 килограмм һү һаажа абана.

Тэжээл буйлуулдаг цехынь түлишэгүй дээрэһээ хүдэлгэгдэнэгүй. Даб дээрэ һаамхай үнеэн бүхэндэ 1 килограмм талха таряанай зүйл үгтэнэ. Тэрээнһээ гадна 1,5 килограмм үбһэн , һолоомон эдюулэгдэдэг байха юм.

Фермын коллективые эбтэй эетэйгээр ажалладаг гэжэ хэлэхэдэ, алдуу балай болохогүйл даа. Зүгөөр урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, тэдэнэрэй залинь нилээд һулараа. Эндэ нүлөөлһэн шалтагаанууд олон юм бээ. Нэн түрүүн малшад салин түлөөһэгүйгөөр ажаллахадаа, эршэеэ бууараа гэжэ һанагдана.

Таба-зургаан жэлэй саада тээ эртэ үглөөгүүр фермэ дээрэ халуун хоол бэлдэдэг байһан һаа, мүнөө тиимэ юумэн байхаа болинхой. Худалдаа наймаанайшье, соёлойшье талаар хангалта үзүүлэгдэнэгүй. Ондоогоор хэлэбэл, хүдөө ажахын байдал үдэр бүхэндэ уруугаал орожо байна шуу.

Үнгэрһэн 1995 ондо намарзаанайхид жэлэй турша соо бүхыдөө 1242 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр миил 865 килограмм һү һааһан байна.

Нёдондоной дүнгүүд юу харуулнаб? Хүдөө ажахын гансашье мал ажалай бэшэ, бүхы һалбаринуудай хохидолто байдалда ороод байһыень гэршэлжэ үгэнэ шуу.

Ж. ЮБУХАЕВ,
"Мундарга" газетын редактор.

Түнхэнэй аймаг.

Дэлгүүр: ажамидарха арга бэдэрхэ

Хүндэ хүшэр энэ сагта хүдөөгэй байдалай угаа орёо байһаниинь хүн бүхэндэ эли юм бээ. Промышленна болон хүдөө ажахын продукциие худалдан абалгын үнэ сэнгүүдэй һэлгүүтэй байһан ушарһаа иимэ хүндэ байдал тохёолдоо гэхэдэ, алдуу балай болохогүй.

Бэрхэшээлтэ байдалай хэды һаад тойбо татаашье һаань, Кабанскын аймагай Байгалай туршалга—үйлэдбэриин ажахы үнгэрһэн жэлдэ яһала олзо оршотой оншотой хүдэлжэ гараа. Ямар арга хэрэглэһэн дээрэһээ иимэ амжалта туйлаһаарнь һонирхожо, манай газетын корреспондент Дарма Дондоков тус ажахын директор Н. И. Шолендо хэдэн асуудалтайгаар хандаһан байна.

НАЙДАЛГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛҺЭНЭЙ ХЭРЭГГҮЙЛ

- Николай Иванович, аймагай газетын хуудаһанууд дээрэ танай хүтэлбэрилдэг ажахын мүнөөнэй энэ бэрхэшээлтэ үе сагта һайн олзо оршотойгоор жэлээ түгэсхэһэн тухай мэдээсэл уншаа һэм. Кабанскын аймаг дотор энэмнай онсо ябадал болоно гээшэ ааб даа.

- Иигэжэ манда үндэр "малгай" үмдэхүүлһэнэй балай хэрэггүй гэжэ һананаб. Үнэхөөрөөшье, манай туршалга-үйлэдбэриин ажахы нёдондо жэлдэ хэдэн зуугаад миллион түхэригэй олзо оршо абаһан байна. Зүгөөр энэ оруулһан олзомнай гарза гаргашадамнай түлэгдөө, үйлэдбэриин хэрэглэмжэдэ гаргашалагдаа.

- Мал ажалтнай мүнөөдөө ямаршуу байна гээшэб?

- Хаа хаанагүй энэ һалбари дорой байдалда оробо гээшэ ааб даа. Мандашье мал ажал ашаг үрэгүй һалбари болонхой. Үдэр бүхэндэ үйлэдбэрилжэ абаһан һүнэй, түхэреэн жэл соо хара хүлһэеэ адхажа олоһон мяханай худалдан абалгын үнэ сэнгэй ехэл хямда байһан дээрэһээнь бидэ үхэр малайнгаа тоо толгойень һүүлэй жэлнүүдтэ үсөөргүүлхэ баатай болообди. Тиигээдшье һааһан һүеэ тоһоной заводто абаашажа тушаахадамнай, акционернэ энэ предприяти манда мүнгэеэ түлэжэ шаданагүй. Улаан-Удын мяханай комбинат ОПХ-да айхабтар ехэ үридэ оронхой.

- Теэд ажахы ямар һалбариһаа олзо оршо оруулһан болоноб?

- Гансал таряан ажалайнгаа продукци худалдаһандаа мүнөө сагта ажамидаржа байнабди. Адууһа малайнгаа тоо толгойень үсөөргүүлхэдээ, тэжээлэй ургамалнуудые тариха талмайгаа эрид бага болгообди. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ бидэ үбһэ, һолоомо, сенаж, силосээ, мүн талха таряагаа хажуу тээшэнь худалдагша бэлэйбди. Бэлэдхэһэн тэжээлыемнай мүнөө хэншье абахаяа болинхойл. Ажахымнай урдаа хараха тэжээл бэлэдхэдэг һалбаримнай баһал һалаха туйлдаа хүрэнхэй. Хэдэхэн жэлэй саада тээ ехэл хүгжэнги һалбари байһан юм.

- Ямар һалбари хүгжөөжэ, олзо оршо оруулха түсэбтэй байнат?

- Огородой эдеэ болон хартаабха ургуулжа, худалдаа наймаандаа [illegible]ха, тэрээнһээ олзо оршотой болохо гол зорилготойбди. Энэ талаар байгша ондо овощ ба хартаабха таридаг талмайгаа балай ондоо болгон хубилгахагүйбди. Зүгөөр бии байһан талмайнгаа үрэжэлтэ хубииень һайжаруулха талаар ехэхэн хэмжээнэй ажал ябуулагдаха болоно. Энэ манай год зорилго мүн.

"Огородой эдеэе хүн зон ехээр хэрэглэдэг гэжэ онсолон хэлэхэ хэрэгтэй, Февраль һараһаа бидэ хэлсээнэйнгээ ёһоор Улаан-Удэ хото 150 тонно капуста худалдахаар эльгээжэ эхилэнхэйбди. Иигэжэ дабдээрэ ажамидарха мүнгэтэй болохомнай гээшэ.

- Танай ажахы нёдондо жэлдэ Россин Эдеэ хоолой корпорациин Буряадай филиалһаа туһаламжа абаа гү?

- Бидэ үнгэрһэн жэлдэ Эдеэ хоолой корпорацитай хэлсээ баталһан байгаабди. Тэрээнгүйгөөр, тэдэнэй туһаламжагүйгөөр эдэ бүхы худэлмэреэ бэелүүлхэмнай угаа хүшэр байһаниинь эли. Энэ талаар корпораци 840 тонно орооһо һоөргэнь абахаар урьһаламжын мүнгэ үгөө һэн. Иимэ ехэ туһаламжагүйгөөр бидэ ургуулһан ургасаяа хуряажа шадахагүй байгаалди даа.

- Байгша ондо яаха зомта?

- Амта абаһан хадаа мүнөө жэлдэ манай ажахы корпорацитай тэрэл нёдондонойнгоо ёһоор хэлсээ баталха хүсэлэнтэй байна. Хабарайнгаа тарилга, һүүлдэнь намартаа ургаса хуряаха худэлмэреэ үнгэргэхэ хэрэгтэмнай бодото туһаламжа үзүүлхэ аа гү гэжэ найданабди.

- Мүнөөнэй хүндэ сагта ажамидархын тула хүдөөдэ олохон ажахынууд хамһабариин бага-бага предприятинуудые нээжэ, нэмэлтэ мүнгэ зөөри олодог боложо байна. Энэ талаар танай ажахыда юун хэгдэнэб?

- Энээн тушаа таанад газетэнүүдтэ ехээр бэшэжэ, шаг шууяа татанат. Хамһабариин ажахынуудые байгуулжа, айхабтар ехэ ашаг олзо оруулжархихамнай гэхэ юумэн даб дээрэ үгылдаа. Манай ОПХ-да өөһэдымнай мэдэлэй бишыхан тээрмэ ба пекарни бии юм. Энэмнай буйлуулдаг предприятинууд болоно гээшэ ааб даа. Зүгөөр эндэһээ абтаһан олзо оршомнай айхабтар ехэ налогоор тохогдожо, манай абажа эдихэ юумэн балай үгы. Орооһо таряа ургуулжа абахадаа, иимэ ехэ хэмжээнэй налогто сохюулаад орхиногүй, харин тэрэнээ хилээмэн болгоходоо, энэ хүндэ ашаанда дайрагданабди. Хилээмэ барингүй байхын аргагүйбди. Юундэб гэхэдэ, барин энэ хилээмээрээ ажахынгаа худэлмэрилэгшэдые хангахадаа, салин түлбэриин түлөө үгэнэбди. Иигэжэ ажамидарха баатай болонобди.

Хэрбээ хүдөө ажахыгаа абархал гээ һаа, буйлуулан болбосоруулдаг үйлэдбэридэ налог тохохо асуудалые гүрэн түрэмнай заатагүй шиидхэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

- Николай Иванович, һүүлшын богонихон асуудал. Хүдөө ажахымнай саашадаа һайжарха гэжэ һанана гүт? Мүнөө бүхы байһан зөөриеэ хубаажа, зарим газарта үмсэ болоод таһарба ха юм.

- Тиигэжэл байна. Харанабди, шэнжэлжэ үзэнэбди. Теэд хубитаяа абажа гараһан фермернүүд, таряашанай ажахынууд иимэ хүндэ сагта, иимэ шанга налогой эрхэ байдалда хүл дээрээ гаража шадаха гээшэ гү? Энээндэ харюусахамни угаа хүндэ. Хэрбээ гүрэн түрың хүдөө ажахы тээшээ хаража, бодото туһаламжа үзүүлдэг болоо һаань, һайн тээшээ хубилжашье магадгүй. Юрэдөөл, Россин Гүрэнэй толгойлогшые һунгаһанай һүүлээр байдалнай хайшаа хубилха юм, хэлэхэнь үшоол эртэ байна.

ҺАЛИРХАҺАД ОНДОО АРГАГҮЙ

Ямаршье жэлдэ, юумэнэй яһала элбэгтэшье малай үбэлжэлгэхүнгэнөөр үнгэрөө гэжэ байгаагүй. Тиинһээ тиитэрээ мүнөө сагта хүдөөгэй ажахынуудай хүндэ байдалда ороод, фермэ, гүүртэнүүдэй һалаха, һандарха туйлдаа хүрөөд байхада, малай үбэлжэлгын үедэ яагаад хүнгэн байлтайб.

Жэшээнь, манай Шэнэ-Буусын фермын байдалые абаад үзэе. Заримдаа үхэр мал харууһалха, үнеэдые һааха, һү абаха гэжэ жэлэй дүрбэн сагта һалирһанай хэрэг бии юм гү, али үгы гү гэхээр болоно. Сагаан эдеэн хэндэшье хэрэггүй болошоо юм аабы гэхээр. Арай гэжэ һаагаа болоһон һүеымнай ахир жаа сэнгээр абахаһаа гадна, Загарайн тоһоной завод, Улаан-Удын һүнэй комбинадшье мүнгыень хэдэн һара, жэлээр үгэнэгүй.

Иигэжэ байхада, һү ехээр һааха гэжэ шадалаараа оролдохо ямар эрмэлзэл һаалишадта байхаб?

Манай фермэдэ 8 һаалишан хүдэлдэг. Бүхыдөө 164 үнеэдтэйбди. Мүнөө үедэ 100 гараниинь һаалгана. Һүншье өөдтэй ехэ абтанагүй даа. Үбһэ тэжээл дан ехэ дуталдана гэхын аргагүй. Үбһэн, силос, бага зэргэ һолоомо һошо бии.Иигээд хожомшог тээ, хабарай тэн багаар үнеэд олоороо тугаллажа, һү һаалимнай нэмэжэ эхилхэ бэшэ аабы гэжэ найданабди.

Манда диилэнхидээ ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ, хүдэлхэ хүсэлэнтэй жэл бүхэндэ муу бэшэ үрэ дүн туйладаг һаалишад ажаллана. Тусхайлбал, нёдондо Евдокия Гомбоёва үнеэн бүриһөө 1046 килограмм һү һаагаа. Бүхыдөө фермээрээ жэл соо 1552 центнер һү абаабди гэхэ гү, али үнеэн бүриин һү һаам оройдоол 838 килограмм болоо юм.

Энээнэй урда жэлдэ үнеэн бүриһөө 1560 килограмм һү һааһаарнай хаража үзэхэдэ, фермын байдалай жэл бүхэндэ эрид муудажа байһаниинь элирнэ.

Саашадаа хайшан гэхэ зон гээшэбибди? Үнеэдээ оройдоо һаахаяа болёо, фермэеэ хаагаа һаамнай, хүнүүд, илангаяа эхэнэрнүүд, хэхэ ажалгүй болоходоо, зааззууханшье салин түлбэри абахаяа болибол, гэр бүлэеэ, үхибүүдээ яажа тэжээхэб?! Тиимэһээл мүнөө үнеэдһээ өөдтэй һүнэй абтаагүйшье һаань, һаалишад фермэ руугаа үдэр бүри һалирнал ха юм. Бэшэ хайшан гэхэб.

О. ЦЫБИКОВА,
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин фермые даагша.

АЖАЛДАА ОРОЛДОСОТОЙ

Ивалгын аймагай Калёновын һүнэй фермэдэ дүн хамта 200 һаамхай үнеэн тоологдоно. Тус фермын түрэхэ үнеэдэй таһагта жара гаран үнеэдые амяарынь харууһалдаг, бэлшээдэг байна. Үхэршэд Юрий Павлович Астраханцев, Александр Алексеевич Довожилов гэгшэд үнинэй хүдэлнэ. Тэдэнэр түрэхэ үнеэдэй шэбхэ шабааһыень арилгаха, үдэр бүри хаража, малаа ариг сэбэрээр байлгахые оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша үхэршэн Ю. П. Астраханцев.

С. Балдуевай фото.

ҮМСЭЛЭЛГЭ ХЭР АШАГТАЙБ?

Россин Федерациин Правительствын 1995 оной апрелиин 28-да баталан абаһан "1995-1997 онуудта Россин экономикые хубилгалга ба хүгжөөлгэ" гэһэн программын зрилтэнүүдтэ үндэһэлэн үмсэлэгдэхэ предприятиин акцинуудые худалдан абаха арга боломжо худалдан абагшада (инвестор) олгогдохо ёһотой.

Буряад Республикын Зөөриин талаар гүрэнэй комитет республикын болон муниципальна зургаануудай үмсэлэлгын хэрэгтэ бэлүүлхэ удаадахи хүнгэлэлтэнүүдые харааланхай:

Нэгэдэхинь, Буряад Республикын Президентын "Үмсэлэлгэһөө федеральна бюджедтэ олзо оршые лаб хангаха хэмжээнүүд тухай" "Россин Федерациин Президентын 1995 оной майн 11-нэй Зарлигые Буряад Республикада гүйсэдхэхэ тухай" Зарлигай дүүргэлтые хангалга болоно. Хоёрдохинь, үмсэлэлгэдэ хоригдоогүй предприятинуудые эзэтэй болголго болон бусад асуудалнууд ороно.

Энэ зорилгоор Буряад Республикын Правительство Гүрэнэй зөөриин талаар комитедэй дурадхалаар 1995 ондо 7 тогтоол, Буряад Республикын Президент нэгэ Зарлиг баталан абаа.

1992-1995 оной туршада Буряад Республикада федеральна республиканска, муниципальна зөөриин 1422 предприяти болон объектнүүд үмсэлэгдөө, тэрэ тоодо манай республикада 142 предприяти болон объектнүүд оролсоно.

Үмсэлэлгын үедэ 1594,2 млн. түхэриг зөөритэй акционернэ 21 бүлгэм байгуулагдаа, гэхэ зуура ажалша 12 коллектив үмсэлэлгын хэрэгтэ хүнгэлэлтын хоёрдохи арга шэлэ. Жэшээлхэдэ, "Буряад дом" гэжэ акционернэ бүлгэм, Хурамхаанай, Хяагтын районуудай типографинууд, Хилээмэнэй 5-дахи бааза болон бусад энэ тоодо оролсоно. Россин Федерациин болон Буряад Республикын Правительствын шийдхэбэринүүдтэ үндэһэлэн, үмсэлэлгын хэрэгые гүрэнэй талаһаа хүтэлбэрилгэ хангаха зорилгоор акционернэ 8 бүлгэм үмсэлэлгын шалгалтын пакедүүдые гүрэнэй мэдэлдэ байлгаха гэжэ хараалагданхай. Нэрлэбэ "Бурятбыттехника", "Буряатлес", "Бурятнефтепродукт", "Хладокомбинат" нэгэдэлнүүд, бүлгэмүүд болон бусад.

Мүнөөнэй хүшэр хүндэ байдалые болон предприятинуудые мүнгэн зөөреэр хангалга тон шухала гэжэ хараада абан, Буряад Республикын Зөөриин талаар комитет, мүн энэ хэрэгтэ хабаатай министерствэнүүд, албан зургаанууд болон ажалша коллективүүдтэй хамта акционернэ 9 бүлгэмэй "Керамика", "Республикын типографи", "Гусиноозёрскын радиозавод" болон бусад үмсэлэлгын түсэбүүдтэ 42400 млн. түхэриг ба 3981 американ доллар мүнгэн зөөри һомололготойгоорехэ хэмжээнэй акцинуудые худалдалга хараалагданхай.

Үнгэрһэн 1995 ондо республикада үмсэлэгдэһэн 8 предприятинуудай эзэлдэг газарнууд баһал үмсэлэгдөө, гүрэнэй эмхи зургаануудай мэдэлдэ байһан 41 автомашина аукцион дээрэ худалдагдаа.

Барилгань дүүрээгүй гүрэнэй предприятинуудые болон объектнүүдые үмсэлхэ тухай баталагдаһан дүшүүдтэ заһабари хэгдэжэ, федеральна ба республикын мэдэлэй 7, мүн барилгань дүүрээгүй муниципальна зөөриин 24 предприяти ба объектнүүд тогтоогдоһон гуримаар үмсэлэлгэһөө болюулагдаа.

Үмсэлэлгын ябасын дүнгүүдтэ хэгдэһэн заһабаринуудай гол шалтагаануудынь гэхэдэ, зарим ажалша коллективүүд мэдүүлгэнүүдээ һөөргэнь абаһан байна. Жэшээлхэдэ, Багдаринай госпромхоз, "Востокэнергомеханизация" гэжэ управлени хамтаруулһанай ашаар хубилгаһан шэнэдхэгдээд үмсэлэлгэһөө арсаһан эмхинүүд бии, жэшээлхэдэ, "Бурятагропромтехника" "Муйское" гэһэн предприяти усадхагдаһан байна.

Федерациин болон республикын мэдэлдэ байһан предприятинуудые бүхыдэнь абажа харахада, үмсэлэлгын 1995 оной түсэбүүд гол түлэб дүүргэгдээ. Муниципальна зөөриин предприятинууд болон объектнүүдээр Зэдын, Хурамхаанай, Муйскын, Северобайкальскын, Тарбагатайн районууд түсэбөө дүүргээгүй.

Гүрэнэй болон муниципальна зөөриин баригдажа дүүргэгдээгүй предприяти ба объектнүүдые үмсэлэлгэһөө 9850 млн. түхэригэй орондо 34104 млн. түхэриг мүнгэн бюджедтэ оруулагдаа. 21950 млн. түхэригэй гол олзо оршо хадаа федеральна зөөриин предприятинуудые, нэрлэбэл "Бурятзолото", "Бурятнефтепродукт", "Хилээмэнэй 5-дахи бааза", "Ливона" гэһэн акционернэ бүлгэмүүдые худалдалгаһаа ороо.

1995-1996 онуудта үмсэлэлгын талаар бэелүүлэгдэхэ Россин программа баталан абтаагүй үшархаа Буряад Республикын Президентын зарлигаар 1996 оной февралиин 20-до байгша ондо үмсэлэлгэ үнгэргэлгөөр уридшалан хараалагдаһан тоо, баримтанууд баталагдаа. Тэрэшэлэн гүрэнэй болон муниципальна предприятинуудые үмсэлхэ тухай Гүрэнэй программын дүримүүдэй 1996 ондо хүсэндөө байха болзорынь һунааха тухай асуудал Арадай Хуралай сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ дурадхагдаа.

Байгша ондо манай республикада 18 предприяти болон объектнүүд, тэрэ тоодо 9 предприяти, зөөриин 5, барилгань дүүргэгдээгүй 4 объект үмсэлэгдэхөөр хараалагдана.

Мүн тэрэшэлэн Россин Зөөриин талаар комитедтэй зохилдуулан табигдаһан түсэбэй ёһоор, дүн хамта 153631 мянган түхэриг сэнтэй акционернэ 17 бүлгэмүүдэй акцинууд худалдагдахаар хараалагданхай.

Тиин гүрэнэй эд зөөриин худалдалгаһаа олзо оршын түлэгдөөгүй 1995 оной хэмжээе хараада абалгатайгаар 1996 ондо 11.471544 мянган түхэриг олзо оршо орохоор хүлеэгдэнэ. Гэхэ зуура үмсэлэлгын дүнгүүдээр федеральна бюджедтэ 650000 мянган түхэриг, республикада 2004000 мянган түхэриг оруулагдаха ёһотой.

Зөөриин талаар гүрэнэй комитедүүдые мүнгэн зөөреэр һомололгын асуудал шийдхэгдээгүй байна. Мүнөө федерациин субъектнүүдэй, хото городуудай, районуудай комитедүүд нютагай бюджедһээ мүнгэн зөөреэр һомологдоно.

Ушар тиимэһээ Зөөриин талаар гүрэнэй комитет болон Буряад Республикын Правительство хото городуудай болон районуудай захиргаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй байгша оной хоёрдохи кварталай дүүрэтэр хүдэлмэриингөө дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ, ерээдүйдэ бэелүүлхэ ажалай хэмжээнүүдые тодорхойлхо гээшэнь шухалада тоологдоно.

А. АСТАПЕНКО,
Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо,
Зөөриин талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ.

ШАГНАЛНУУД

Багшалалгын ба эрдэм шэнжэлэлгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной апрелиин 16-най Зарлигаар Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын академиин багшанарта Буряад Республикын **хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые** олгобо гэбэл:

"Буряад Республикын габьята ветеринарна врач"

Очиров Николай Иннокентьевичтэ - кафедрые даагша, ветеринарна эрдэмэй кандидат.

"Буряад Республикын эрдэм һуралсалай габьята хүдэлмэрилэгшэ"

Фомин Виктор Александровичта - доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

***

Соёлой талаар габьяатай байһанайнь ба үни удаан саг соо оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной апрелиин 16-най Зарлигаар **Буряад Республикын соёлой габьята хүдэлмэрилэгшэ"** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо гэбэл:

Бадмажапова Мария Аюшеевнада - Баргажанай аймагай захиргаанай соёлой таһагые даагша.

Имехелова Цырен-Долгор Цыдыповна - Буряадай байгаалиин музейн директор.

***

Физическэ культура ба спортын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной апрелиин 26-най Зарлигаар Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй спортын тусхай 7-дохи һургуулиин тренер **Бардаханов** Александр Ильичтэ **"Буряад Республикын физическэ культурын габьята хүдэлмэрилэгшэ"** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

***

Энергетикын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной апрелиин 16-най Зарлигаар "Бурятэнерго" гэжэ акционернэ бүлгэмэй Зүүн зүгэй электрическэ сетьнүүдэй Яруунын РЭС-эй начальник **Дабаев** Жамбал-Доржи Бабуевичта **"Буряад Республикын габьята энергетик"** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Ленинэй орденто заводто

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН ХАРЮУНУУД

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой директорэй ажалша коллективтэеэ уулзаха үедөө хүдэлмэришэдэйнгөө асуудалда харюусаһыень манай тусхайта корреспондент Т. Нимбуев бэшэжэ абаба.

- Манай заводто трамвайнуудые заһабарилжа эхилбэ. Саашанхи хүгжэлтэнь ямар байхаб?

- Улаан-Үдын трамвайн управленитэй һаналаа мэдүүлгын протоколдо гар табигдаа. Техническэ документацитай, бэлэдхэлтэй хүсэд болоошьегүй һаа, энэ ажалаа түргэдхэхын тула ябадаг хубииень (тэргыень) дизель заһабарилдаг цехтэ асаржа задалаад байнабди. Гансашье дизельнэ цехтэ бэшэ, бусад хубинуудынь вагон заһабарилдаг үйлэдбэринүүдтэ, электромашина, аппаратна, локомотивай мөөрнүүдэй цехүүдтэ һаяын сагһаа заһабарилагдажа эхилхэ юм.

Трамвайнуудые заһабарилга эрхилһэнэй ашаар хотын бюджедтэ оруулдаг мүнгэнэймнай хэмжээн бага болгогдохо.

- Гэр байрын барилга ямараар хүгжэнэб? Саашадаа байранууд хайшан гэжэ хубаарилагдахаб?

- Комсомольско үйлсэдэхи 75 айлай байха гэрэй барилга мүнөө жэлдэ дүүргэгдэхэ. Вакаринай үйлсэдэ 30 байратай, Буйкогой үйлсэдэ 45 байратай гэрнүүд баригдажа байнхай. Мүн хуушан борхоолхын хажууда 92 байратай гэр баригдажа эхилэнхэй.

Гэр байрын хубаари заводтоо баталагдаһан гуримай ёһоор хэгдэхэ. Баригдаһан байрануудайнгаа 50 процентыень заводой захиргаан худалдаха эрхэтэй. Иимэ байдалай саашадаа үргэлжэлхэнь предприятиимнай мүнгэ һангай байдалһаа дуллыдаха.

- Баригдажа дүүргэгдэнгүй үлэшэһэн заводойнгоо инженернэ болон электромашинна корпусые арендээр үгэжэ гү, али худалдажа болохо гү?

- Арга боломжыень үргэдхэхэ зорилготойгоор баригдаһан заводоймнай нэгэ хубинь һэн хадань тус барилгануудые худалдажа, арендээр үгэжэ болохогүй. Эдэ барилгануудые болюулха тухай асуудал үшөө гараадүй. Барилга үргэлжэлүүлхын тула мүнөө жэлдэ Зам харилсаанай министерство 27,2 миллиард түхэриг үгэхөөр харааланхай.

- Орешковэ тосхоной һургуулиин барилга хэзээ дүүрэхэб?

- Тэрэ һургуулиин барилгын захилшан гэжэ Буряад Республикын Барилгын министерствын дэргэдэхи капитальна барилгын управлениие нэрлэжэ болоно. Республикын бюджедһээ мүнгэниинь һомологдодог. Тиимэһээ хэзээ дүүрэхэ тухайнь хэлэхэнь бэрхэтэй.

- Салингай орондо хүдэлмэришэдтэ дурадхагдадаг промышленна эд болон эдеэ хоолой зүйлнүүд магазинай сэнһээ юундэ үнэтэйгөөр үгтэнэб?

- Манда худалдагшын сэн, харгын гаргаша, 3-5 процент заводой нэмээлтэ хамтархадаал, тиимэ боложо болоо. Нэмээгдэһэн үнэ сэнтэй налог эдэ процентнүүдһээ түлэгдэнэ бшуу.

- 13-дахи салин хэзээ түлэгдэхэб?

- Заводой дүүрэн хэмжээгээрээ хүдэлдэг болотор мүнгөөр тоосогдохогүй. Зүгөөр 13-дахи салингай тоосоогоор заводой складһаа материал, магазинһаань эдеэ хоолой зүйлнүүдые абахада болохо.

- Эдеэ хоолой болон хүдөөгэй цехүүдтэй байгаад, заводой столоводо ресторанайхиһаа юундэ үнэтэйб?

- Гаргашаяа өөрөө харюулха гуримтайгаар эдеэ хоолой цех хүдэлгэгдэнэ. Тиимэһээ энэ цех хүдэлгэһэнэй гаргашань олзоһоо ехэ байжа болохогүй болоно. Олзоёо гансал хүниие сайлуулжа олоно. Тиихэдэ хүдэлмэриин хубсаһа, амһарта, байра хэрэглэһэнэй, транспортын гаргаша, санэпидстанциин хангалга, налог, салин хүрэтэрөө 150 процент гаргашань болоно. Эдэниие бултыень хамталхада бэлэн эдеэн юутэ болохо болоноб?

- Социальна ажаһуудалай объектнүүд мүнөө ямар байдалтайб?

- Соёлой ордон, "Жемчужина" профилактори, амаралтын "Котокель" бааза, хүүгэдые элүүржүүлгын "Сибиряк" лагерь, загаһашад болон ангуушадай "Дубинино" гэр гэһэн объектнүүдые заводнай хангана.

Тиихэдэ соёлой С. Орешковэй нэрэмжэтэ парк, Буряадай 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадион, хүүгэдые элүүржүүлхэ "Берёзка" лагерь хотын мэдэлдэ үгтэхөөр документнүүдынь бэлдэгдэнхэй. Эсэсэй шиидхэбэри үшөө абтаадүй.

- Ямар хараатайгаар Лимоновой нэрэмжэтэ үйлсын магазиниие завод абааб?

- Энэ магазинай гэр урданьшье заводой байһан юм. Магазин нээхэдээ заводойнгоо хүдэлмэришэдтэ салингайнь тоосоогоор промышленна эд, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдахабди. Саашадаа телевизор, холодильник гэхэшэлэн удаан хэрэглэгдэдэг эд худалдадаг болохоор хараалнабди.

- Заводой хүдэлмэришэдэй хубсаһаяа һэлгэдэг корпус соо хэзээ эхэнэрнүүдэй таһалга бии болохоб?

- Апрель соо энэ таһалгын заһабарилга дүүрэхэ байха. Май соо эхэнэрнүүд тэндэ орохо аргатай болохо.

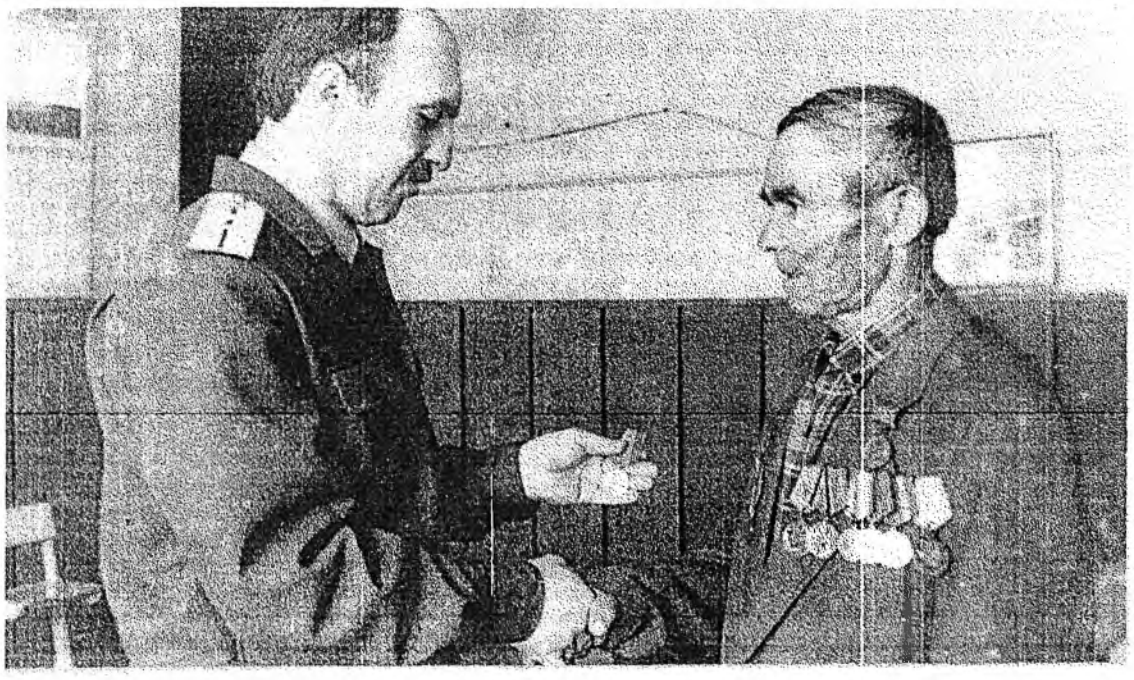

Агууехэ Илалтын 51 жэлэй ойн урда

"ҮСӨӨРЖЭЛ БАЙhАМНАЙ ХАРАМТАЙ"

Жэл бүхэндэ энэ Үдэрые тэмдэглэжэ байхада, нэгэл гунигтай, hанаа сэдьхэлдэ уйдхартай юумэн эрхэ бэшэ үзэгдэдэг. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, тэрэ үеын хатуу шэрүүн, үхэлтэ байлдаануудай гал дүлэн соогуур ябажа, амиды мэндэ бусажа ерэhэн манай аха зон, үбгэ эсэгэнэр, баабайнар жэл бүхэндэ үсөөржэл, фронтовигуудаймнай зэргэ хорожол байна.

Саг хайрлаха бэшэ даа. Аяар тэрэ холын таби үлүүтэй жэлэй сааша аюулта дайн сэрэгтэ ами наhаяа хайрлангүй ябаhан, олонхинь шархатажа, эрэмдэг муу бэетэй боложо ерэhэн хүнүүд мүнөө дала-ная гара наhатай болоо, үбгэрөө ааб даа. Зариманиинь сагhаа урид наhа барана ха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Агууехэ Илалтын ойн урда тээ республикын хүдөөгэй бүхы аймагуудта дайнай ветерануудтай уулзалгануу боложо, тэндэ элитэ ехэ полководец, маршал Г. К. Жуковай нэрэмжэтэ медальнуудые барюулалгын үдэрнүүд боложо байна.

Тээсгэн Зэдын аймагай Дээдэ болон Доодо-Бургалтай, Зэлтэрэ, Бага-Нарин, Гэгээтэй, Булаг нютагуудhаа дайнда хабаадалсаhан ветерануудтай уулзалга болоо. Тэдэнэр Гэгээтэйн дунда hургуулиин байшан соо сугларааа.

Харахада эдэнэр бултал буурал сагаан толгойтой болоhон, зариманиинь тулгуур тулаhан, үлгэ-hалга үбгэдшье hаа, энэ үдэр гоёлойнгоо хубсаhа үмдэнхэй, орден, медальнуудаа яларуулжа, яhалал hэргэлэн, соггой хүхюун янзатай байгаа hэн. Энэ тойронхи 6 тосхон, hууринуудhаа хамта 54 ветеран сугларhан байна.

—Анхандаа таби гаран жэлэй саана манай нютагуудhаа олохон лэ зуугаад хүбүүд дайнда мордоhон hааб даа. Тэдээн соohоо хахадынь шахуу гэхээр нилээд олон зон нютагуудтаа бусажа ерээгүй. Дайнай хойшонхи жэлнүүдтэшье, илангаяа hүүлэй арбаад жэлдэ, дайнда хабаадалсагшадаймнай тоо улам үсөөржэл байна. Теэд хайшан гэхэб, хүнүүд мүнхэ бэшэ. Гансал бидэ үбгэдэй энэ сэмүүн, хүлгөөтэй хуймаатай сагай үнгэржэ, нэгэ заа бараг hайн байдалай ерэхые нюдөөрөө харадаг hаамнай, ёhоор бэлэй,—гэжэ дайнай ветеран С. И. Шишмарев энэ уулзалгые нээхэдээ хэлэбэ.

Зэдын аймагай сэрэгэй комиссарай орлогшо, капитан С. И. Девяткин эндэ сугларhан дайнай ветерануудта Г. К. Жуковай нэрэмжэтэ медальнуудые зүүлгэбэ, Агууехэ Илалтын 51 жэлэй ойн болохоёо байгаа hайндэрөөр тэдэниие амаршалба.

Мүн Гэгээтэйн өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын нютагай зургаанай зайhан Д. Л. Цыбиков, Россин Федерациин компартиин нютагай эмхиин секретарь, багша А. Д. Бадмаев, Зэлтэрэ'ын өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын нютагай зургаанай зайhан Г. Г. Гончарова, Гэгээтэйн дунда hургуулиин директор Т. Д. Лумбунова гэгшэд зүрхэнэй халуун дулаан үгэнүүдые хэлэжэ, дайнай ветерануудые ойн баяраар, гүрэнэй үндэр шагналаар амаршалаад, ута наhатай, удаан жаргалтай, элүүр энхэ ябахыень үреэжэ, hайн hайханиие хүсөө.

hургуулиин hурагшад, багшанар hонирхолтой концерт табижа, сугларагшадай урда гоё hайхан хатар наада харуулаа, дуу, хүгжэм зэдэлүүлээ. hүүлдэнь дайнай ветерануудта сайлалга эмхидхэгдэhэн байна.

hаянай иимэ уулзалгануу Зэдын аймагай бусад нютагуудташье боложо үнгэрөө.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. аймагай военкомой орлогшо С. И. Девяткин Зэлтэрэ нютагhаа ерэhэн ветеран М. А. Шестаковто Г. К. Жуковай нэрэмжэтэ медаль барюулжа байна; дайнай ветерануд сайлалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН hУНГУУЛИИН КОМИССИИН ТОГТООЛ

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадуудые hунгаха талаар Калашниковска hунгуулиин 55-дахи, Зареченскэ hунгуулиин 62-дохи, Стеклозаводской hунгуулиин 63-дахи, Онохойн hунгуулиин 12-дохи округуудта окружной hунгуулиин комиссинуудан бүридэл оаталха тухай

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска, Советскэ районуудай, Загарайн районой захиргаанай зургаануудай эльгээhэн окружной hунгуулиин комиссинуудай бүридэл тухай шиидхэбэринүүдые хаража үзөөд, "Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадуудай hунгалта тухай" Буряад Республикын Хуулиин 13-дахи статьятай зохилдуулан, Буряад Республикын hунгуулиин комисси **иигэжэ тогтооно:**

I. Калашниковска hунгуулиин 55-дахи округой окружной hунгуулиин комиссиие иимэ бүридэлтэйгөөр баталха:

1. **Жербакова** Людмила Александровна, 1949 ондо түрэhэн, Улаан-Удын интернат-байшангай ахамад врач—комиссиин түрүүлэгшэ.
2. **Бербаева** Вера Гомбоевна, 1937 ондо түрэhэн, шэхэ хатуу үхибүүдэй юрэнхы эрдэмэй регионууд хоорондын Буряадай түбэй директорэй орлогшо—комиссиин түрүүлэгшын орлогшо.
3. **Симакова** Нина Сергеевна, 1953 ондо түрэhэн, Улаан-Удын hүнэй комбинадай товаровед-комиссиин секретарь.
4. **Андриянова** Татьяна Константиновна, 1956 ондо түрэhэн, Октябрьска районой социальна хамтаалгын таhагай канцелярие даагша—комиссиин гэшүүн.
5. **Борисов** Александр Трофимович, 1956 ондо түрэhэн, сэрэгэй алба хаагша—комиссиин гэшүүн.
6. **Гырылова** Цыцыгма Гармаевна, 1957 ондо түрэhэн, "Бурятмелиоводхоз" гэжэ гүрэнэй предприятиин бүлэгэй ахалагша инженер—комиссиин гэшүүн.
7. **Натальин** Иван Ануфьевич, 1923 ондо түрэhэн, пенсионер—комиссиин гэшүүн.
8. **Скоблов** Петр Иванович, 1920 ондо түрэhэн, пенсионер—комиссиин гэшүүн.

II. Зареченскэ hунгуулиин 62-дохи округой окружной hунгуулиин комиссиие удаадахи бүридэлтэйгөөр баталха:

1. **Сухоруков** Виктор Михайлович, 1941 ондо түрэhэн, "Улан-Удэнское авиапредприятие" гэжэ акционернэ нэгэдэлэй социальна асуудалнуудай талаар ахамад мэргэжэлтэ—комиссиин түрүүлэгшэ.
2. **Балута** Юрий Иванович, 1956 ондо түрэhэн, "Автобаза Бурятводмелиорация" гэжэ нэгэдэлэй автомашинануудые ашаглалгын таhагай начальник—комиссиин түрүүлэгшын орлогшо.
3. **Гаврилова** Альбина Халгакшиновна, 1949 ондо түрэhэн, Советскэ районой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай ветерануудай Соведэй түрүүлэгшэ—комиссиин секретарь.
4. **Бадмаев** Лопсон-Ширин Дамбаевич, 1948 ондо түрэhэн, 37-дохи hургуулиин директор—комиссиин гэшүүн.
5. **Жарков** Алексей Иванович, 1952 ондо түрэhэн, "Рембурвод" гэжэ акционернэ бүлгэмэй участогай начальник—комиссиин гэшүүн.
6. **Маркова** Елена Кирилловна, 1960 ондо түрэhэн, Заречный гэр байрын-коммунальна ажахын предприятиин кадрнуудай таhагай инспектор—комиссиин гэшүүн.
7. **Цырендылыкова** Александра Александровна, 1937 ондо түрэhэн, 54-дэхи hургуулиин багша—комиссиин гэшүүн.
8. **Эрдынеева** Изолина Иннокентьевна, 1962 ондо түрэhэн, "Зареченский сельский строительный комбинат" гэжэ акционернэ бүлгэмэй бухгалтер—комиссиин гэшүүн.

III. Стеклозаводской hунгуулиин 63-дахи округой окружной hунгуулиин комиссиие удаадахи бүридэлтэйгөөр баталха:

1. **Рябцев** Иван Сидорович, 1929 ондо түрэhэн, Буряад Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ветерануудай соведэй түрүүлэгшын орлогшо—комиссиин түрүүлэгшэ.
2. **Горбатенко** Валентин Георгиевич, 1943 ондо түрэhэн, "Стекольный завод" гэжэ акционернэ нэгэдэлэй ахамад инженер—комиссиин түрүүлэгшын орлогшо.
3. **Банзарханова** Баярма Ламажаповна, 1961 ондо түрэhэн, 44-дэхи hургуулиин багша,—комиссиин секретарь.
4. **Антонов** Александр Афанасьевич, 1949 ондо түрэhэн, Стеклозаводой гэр байрын-коммунальна ажахын предприятиин ахамад инженер—комиссиин гэшүүн.
5. **Барабанов** Иван Анфиногенович, 1945 ондо түрэhэн, "Стекольный завод" гэжэ акционернэ бүлгэмэй ахамад механик—комиссиин гэшүүн.
6. **Захарченко** Вячеслав Николаевич, 1952 ондо түрэhэн, "Ирбис" гэжэ фирмын директор—комиссиин гэшүүн.
7. **Сергеев** Юрий Михайлович, 1953 ондо түрэhэн, Улаан-Удын индустриальна техникумэй багша—комиссиин гэшүүн.
8. **Шалбаев** Геннадий Жабонович, 1949 ондо түрэhэн, "Герман" гэжэ фирмын директорэй орлогшо—комиссиин гэшүүн.

IV. Онохойн hунгуулиин 12-дохи округой окружной hунгуулиин комиссиие удаадахи бүридэлтэйгөөр баталха:

1. **Очиров** Анатолий Николаевич, 1955 ондо түрэhэн, Онохойн электросетьнүүдэй участогай электромонтер—комиссиин түрүүлэгшэ.
2. **Загайнов** Александр Николаевич, 1947 ондо түрэhэн, "Ариг Ус-лес" гэжэ акционернэ бүлгэмэй директор—комиссиин түрүүлэгшын орлогшо.
3. **Ловцова** Светлана Юрьевна, 1963 ондо түрэhэн, Онохойн поселково захиргаанай мэргэжэлтэ—комиссиин секретарь.
4. **Балаганская** Наталья Сергеевна, 1961 ондо түрэhэн, Үнэгэтэйн консервнэ заводой бухгалтер—комиссиин гэшүүн.
5. **Новицкая** Нина Михайловна, 1950 ондо түрэhэн, гэр байрын-коммунальна ажахын олон hалбарита предприятиин ахамад инженер—комиссиин гэшүүн.
6. **Содномова** Валентина Семеновна, 1951 ондо түрэhэн, ахамад бухгалтерай орлогшо—комиссиин гэшүүн.
7. **Фомина** Валентина Николаевна, 1941 ондо түрэhэн, Онохойн поселково захиргаанай пенсиин хэрэгүүдэй талаар мэргэжэлтэ—комиссиин гэшүүн.
8. **Цыбикдоржиев** Гылык Сергеевич, 1958 ондо түрэhэн, "Дружба" гэжэ таряашанай акционернэ ажахын ахамад инженер—комиссиин гэшүүн.

Буряад Республикын hунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ
Н.ЦЫГАНКОВА.
Буряад Республикын hунгуулиин комиссиин секретарь
Л.ДЕДЮХИНА.

Улаан-Үдэ
1996 оной апрелиин 15.

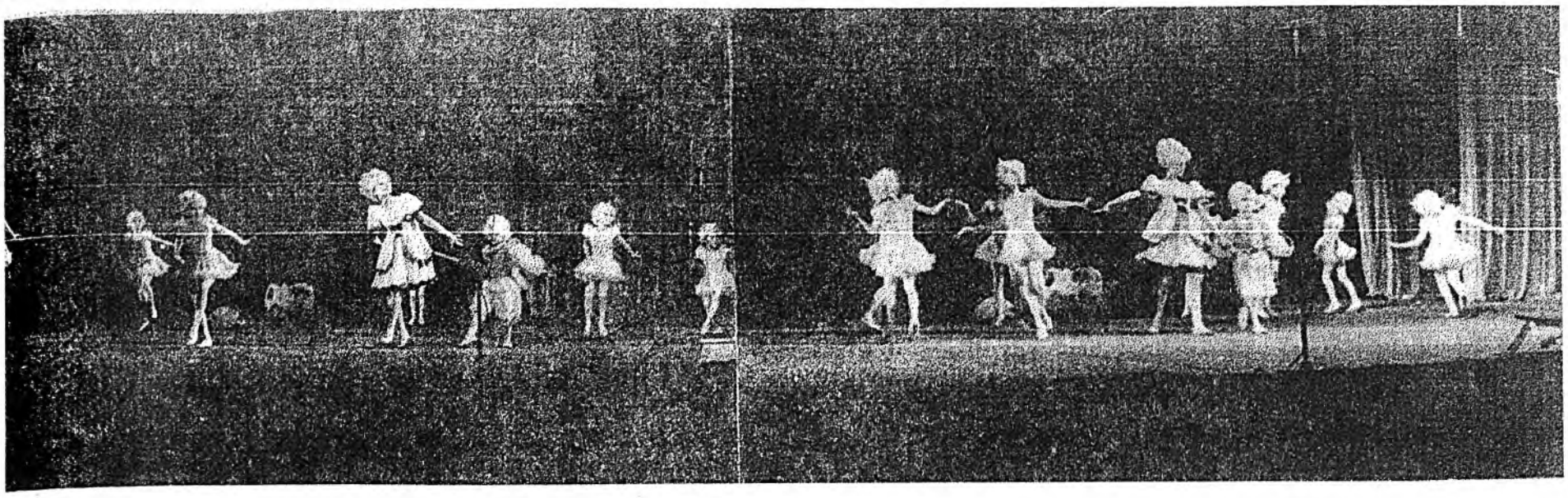

Уран бэлиг—арадай баялиг

ЖАРАН ЖЭЛЭЭ ЖАБХАЛАНТАЙГААР...

(Республикын Соёлой министерствын дэргэдэхи РЦНТ-гэй баярай үдэшэһөө)

БУРЯАД ОРОНОЙМНАЙ соёлшодой, уран бэлигтэнэй искусствотай хариин оронуудай хүн зон саг үргэлжэ танилсажа байдаг һайхан заншалтай. Илангаяа республикымнай Соёлой министерствын дэргэдэхи Арадай уран бэлигэй түбэй хүтэлбэри доро ажалладаг "Лотос", "Магтаал", "Наран-Гоохон", "Булжамуур", бусад ансамбльнууд, хүдөөгэй фольклорно бүлэгүүд Франци, Голланди, Бельги, Испани, Иран болон бусад оронуудаар ябажа, түрэл арадайнгаа бэлигые харуулжа, буряад нютагаа үдөөлжэ, хани харилсаагаа улам саашань бэхижүүлжэ байдаг габьяатай гэшэ.

Һаяхан оперо болон баледэй театрай тайзан дээрэ Арадай уран бэлигэй республиканска түбэй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ үнгэргэгдэһэн баярёһололой үдэшэ арадай гүн сэдьхэлэй, бэлиг талаангай баян арга боломжонуудые үшөө дахин гэршэлһэн байна. Хабарай энэ сэлгээ һайхан үдэшэдэ хабаадаһан олон тоото һайн дуранай коллективүүд Буряад орондомнай эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг, харилсадаг буряад, ород, эвенк, шэмээшэг, бусад яһатанай искусствые, хатар дууе, арга шадабариие үргэнөөр харуулба. Тиин арадай сэдьхэлэй дундаршагүй баялиг болоһон аман зохёолой абдарһаа абтаһан, мүнөө үеын эрилтээр найруулагдаһан хатар, дуунуудай һайндэртэ хүнүүд олоороо ерээ.

Шэмээшэгүүдэй ансамбльнууд уран бэлигээ гэршэлэн, хатар дуугаа таталуулба. Һүр жабхаланта аялга хүгжэмые духовой оркестр наадажа, баяр ёһололой үдэшэдэ дорюун, хүхюун байдал тогтооһон байна. Республикын соёлой хүдэлмэридэ бүхы наһаяа зорюулһан, наһанһаа нүгшэһэн уран бэлигтэнэй дурасхаалда Маргарита Хрущёвагай ударидадаг "Ариг Ус" гэһэн камерна хооройхид дуулаһан юм.

Концертые саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ байдаг (15 жэлэй саана тэрээнтэй хамта фольклорно республиканска һайндэр этнографическа музейдэ хүтэлөө һэмди) республикын соёлой габьяата хүтэлбэрилэгшэ Владимир Ковалёв ехэ баяртайгаар иигэжэ соносхобо: "Алтайн мэдээжэ трио (гурбаниие) угтагты!" Тиигэжэ хэлэмсээрнь зал соо альга ташалган нэрьешэбэ. Тайзан дээрэ үнөөхи хүгшэдэй уг залгагшад—буряад дэгэлтэй гурбан бага басагад гараад, Б. Цырендашиевай "Мэдэбэлби" гэһэн дууе хонгёогоор ханхинуулхадань, шагнагшад аргагүй халуунаар угтаһан байна.

Авиазаводой "Рассвет" гэһэн Соёлой ордонгой "Радуга" гэһэн хүүгэдэй эдир хатаршад шаб шарахан дальбараахайнууд боложо, "Киндер-сюрприз" гэһэн хатар харуулба. Тарбагатайн һөөл жаахан Т. Михеева частушкануудые зэдэлүүлбэ.

"Вдохновение" гэһэн бальша хатарай ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь—республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Вера Мангутханова) энэ үдэшэ олон хатарнуудаар баясуулжа, баяр ёһололой энэ һайндэрые уран бэлигээрээ шэмэглээ. Илангаяа "Европын хатарнууд" гэһэн темээр найруулга һайхан сагаан платитай басагад, гоё фрак костюмтай хүбүүд (ехэшүүлэй бүлэг) ехэ гоёор гүйсэдхэхэдэнь, тайзан дээрэ сагаан баглаа сэсэгүүдэй һалбарһандал үзэгдоо һэн. Энэ ансамблиин суута хатаршад. Геля Мардаева, Александр Зубенко гэгшэд Латиин Америкын түргэн хүдэлсэтэй хатарнуудые шадамар бэрхээр хатаржа, эндэ сугларагшадые жаргуулба.

Хэжэнгын арадай инструментнүүдэй оркестр (республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Виктор Аносов), Ивалгын дуунай бүлэг (республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Софья Гаврилова), худоо ажахын академиин "Алтан булаг" (республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Валентина Шахова) РЦНТ-гэй дэргэдэхи "Магтаал", "Булжамуур", бусад ансамбльнууд уран бэлигээ гэршэлээ.

Республикын Арадай Хуралай

комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Намдаков амаршалгын үгэ хэлэжэ, бэшэг РЦНТ-гэй директор Н. Донсороновада барюулаа. -"Буряад арадайнгаа искусствые альган дээрээ үргэжэ, айл бүхэндэ, нютаг бүхэндэ уран бэлитэниие дэмжэжэ, зүрхэ оруулжа байдаг энэ түбэй соёлой ажал үргэн дэлисэтэй", -гэжэ ВАРК-ын вице-президент Б. Д. Баяртуев тэмдэглээд, "Баярай тэмдэг - бэшэг" РЦНТ-гэй директортэ дамжуулаа. Удаань "Магтаал", "Наран-Гоохон", "Ангар" ансамбльнуудта хабаадагшадта костюмуудые оёхо 5985 мянган түхэригэй торго, бусад янзын бүд бэлэглэһэн тухайгаа мэдээсэхэдэнь, хүнүүд халуун альга ташалгаар угтаба. Республикын соёлой министр Г. Н. Струбинов, ВСГАКИ-гай профессор Д. Ж. Батуев, искусствын болон соёлой училищиин директор Л. В. Лоскутникова болон бусад эмхинүүдэй дарганар амаршалаад, бэлэгүүдые баглаа сэсэгүүдтэйгээр дамжуулһан байна. Аймагуудай соёлой таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд РЦНТ-дэ нэгэ-нэгэ миллион түхэриг бэлэг болгон дамжуулба.

Жаран жэлэйнгээ ойе жабхалантайгаар тэмдэглэжэ байһан бүхы республикымнай арадай уран бэлигтэнэй, талаантай зоной арга шадабари энэ хабарай сэсэгүүд мэтээр саашадаашье һалбарха, хүгжэхэ, хүн зониие баясуулха байһандань урмашахаар байна. Мүнөөшье "Лотос" ансамбль Францида, "Булжамуур" ансамбль түрэл арадайнгаа искусствые түлөөлхөөр Владивосток ошонхой, удаань Болгарида бэлигээ гэршэлхэ юм. Арадай уран бэлиг дундаршагүй далай шэнги үргэн дэлисэтэй, булаг мэтэ ходоодоо бурьялжа байг лэ!

Б. ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: баяр ёһололой үедэ: "Рассвет" Соёлой ордоной "Радуга" ансамблиинхид хатарна; Алтайн гурбан дуушад; "Вдохновение" ансамблиинхид "Европын хатарнуудые" гүйсэдхэнэ; Тарбагатайн эдир дуушан Т. Михеева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Соёлой һонин

"ТҮГНЫН ТАЛЫН" ТҮРҮҮШЫН ДУГААР

Мүнөө үедэ шэнэ газетэ хэблэн гаргаха гээшэ (илангаяа буряад хэлэн дээрэ) айхабтар үнэтэйшье, хүндэ хүшэршье хэрэг болонхой гэжэ мэдэжэ ааб даа. Тоэд эдэ бүхы бэрхэшээлнүүдһээ халташье тунхарингүй Мухар-Шэбэрэй аймагта үнинэй һуурижанхай, Ага нютагай шулэгшэ хүбүүн Цыденжаб Цыриторопой үүсхэл ороддолгобор "Түгнын тала" гэжэ нэрэтэй шэнэ газетэ мүндэлбэ гээшэ.

Һаял бии болоһон газетэ түрүүшын үедэ һарадаа нэгэ дахин гараһаар байтараа, ябан ошон аминдаа газетэ болохоор хараалагдана.

"Түгнын тала" гэжэ нэрэтэй шэнэ газетын түрүүшын дугаар байгша оной апрелиин 27-до барлагдан гараба. Энэ газетэ дотор Цыденжаб Цыриторопой "Жэнхэни буряад хэлэмнай" гэһэн статья, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажаһуугшадта хандалга, "Аймагай ажалай үдэр" гэһэн гаршаг доро мэдээсэлнүүдэй суглуулбари, "Уран зохёолой булан" үгтэнхэй.

"Уран зохёолой булан" гэһэн гаршаг доро Исай Калашниковай нэрэмжэтэ уран зохёолой нэгдэлэй эдэбхитэй гэшүүд болохо Николай Поломошновой, Елена Павлуцкаягай рассказууд, Цыденжаб Цыриторопой, Зоя Козловагай, Светлана Нестеровагай шулэгүүд үгтэнхэй.

Алтан дэлхэй дээрэ һая түрэһэн аша хүбүүгээ 75 наһа хүсэһэн "Буряад үнэн" һониной коллектив түргэн хүл дээрээ гарахыень үреэнэ.

Д.БАЛЬЖИНИМАЕВ.

"... ЗОХЁОХЫ АЖАЛ - БУЯНАЙ ГОРОО"

(Уран шүлэгшэн Баир Дугаровай зохёохы ажал тухай)

УРАН ШҮЛЭГШЭД гэжэ хэдэн зуун, мянган жэлнүүдhээ наашаа ажамидарал, байгаали, үе саг, газар дайда, хүн амитанай хоорондохи харилсаа холбоон, түүхэ домог, эрдэм бэлиг гэхэ мэтэ даа, дам саашань хэлэхэдэ, үшөөшье олон тэды үйлэ хэрэгүүд тухай домоглодог ха юм даа. Теэд иимэ ехэ хугасаа соо тэдэнэр яажа бэе бэеэ дабтангүй гаралсажа шададагынь гайхалтай!..

Урда тээнь бүтээгдэhэн уран шүлэгшэдэй нээлтэнүүдые дабтангүй, hажаангүй, тон өөрын замаар зохёолшодой дабшадагынь, тон өөрын онсо шиидхэбэринүүдые олодогынь, ямар нэгэ сэдэбтэ (темэдэ) зорюулhан хүсэлөө өөрынхеэрээ бэелүүлжэ шададагынь, гоёожо хэлээ hаа, шэди гэхээр...

Үнгэрэгшэ жэл "Нүүдэл угсаатанайм одон" ("Звезда кочевника") гэжэ шүлэглэмэл согсолбориингоо түлөө республикын гүрэнэй шанда хүртэhэн поэт Баир Сономович Дугаров зохёолнуудаа бүтээхэдээ, тон лэ өөрынхеэрээл зураглаад орхидог заншалтай уран шүлэгшэн юм байна гэжэ гансата обёормоор. Уран найруулга гээшэмнай тиимэшье бэлэхэн хэрэг бэшэ. Шүлэг зохёол бүтээхээ шунаhан поэт бүхэн бодол гүнзэгытэй, сэбэр hэшхэлтэй, доро зүрхэтэй, буянтай хүн байха ёhотой. Уншар тиимэhээл тэрэ "Уран шүлэгшэдэй шэди" гэжэ уярмаар зохёол соогоо өөрынгөө hүгэдэдэг хүндэлдэг найруулагшадта зорюулан, иигэжэ бэшэнэ:

...Ойлгожо тайлбарилхын
аргагүйл гэхээр,
Оёоргүй иимэнүүд шэдиниень
бэлэхэнээр.
Хэтэдээ мүнхэрhэн үзлытэ
шүлэгшэдэй
Хэмжүүргүй шадабаринь -
дэмбэрэл ехэтэй!
Магад, мавнадтаа
hануулхаяа бодоод юм гү,
Маша богонихон наhанай
хугасаатайт гэжэ?..
Юрэдөөл, зохёохы ажал -
буянай гороо мүн:
Юртэмсэтэй барисаатайнь
сохом, дэмы бэшэ.

(Эндэ, мүн саашадаашье шүлэгүүдэйнь оршуулга - минии М.Х.)

Эдэ бадагуудhаа hабагша татуулан, саашань яриха болоо hаа, Баир Дугаров гээшэмнай дээдэ үеын, урдын урда сагуудай түүхэ домогуудаар, уг изагууртанайнгаа байдал hуудалаар айхабтар hонирходог уран шүлэгшэ гэжэ абаhаар лэ обёормоор. Гэхэтэй хамта энэ хүмнай Зүблэлтэ гүрэнэй Дорно зүгэй оронуудые шэнжэлдэг институдай дэргэдэхи аспирантурые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, түүхын эрдэмэй кандидат болоhон юм. Арбаад жэлэй туршада Буряадай Ниитын эрдэмэй институдта ажаллаhан, мүнөө Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ мүн.

Хадын хормойгоор
бодолгодо абташоод
галгихадам гү,
Хушын торгон орой
hайхашаашоод
шэртэхэдэм гү,
Хаанаhааш юм даа,
Мила богдын дүрсэ
нюдэндэмнил
Харьяhан хүүюурэй абяан
соогуур үзэгдэhэндэл лэ.

1990 ондо Баир Дугаровай ороллолгоор лэ Буряад орондомнай оюун бэлигтэ шүлэгшэ - даяанша Мила богдын (ород транскрипцяар Миларайба гэгдэнэ) түрэhөөр (1040-1123 онууд) 950 жэлэйнь ойн баяр яhала үргэноор тэмдэглэгдээ hэн.

"Байгал" сэтгүүлэй 1990 оной hүүлшын дугаарта тэрэ иигэжэ уншагшадтаяа "Сahатын орьёлнуудhаа гэрэлтээшэ" шэдишэнэй наhанайнь намтарые тодоруулан хубаалдаhан байгша:

"Мила богдо хадаа түбэд шүлэгшэ, даяанда hууhан санаартан байгаа. Тэрэнэй найруулhан дуулалнууд эхэ нютагтань айхабтар алдаршанхай. Уhан луу жэлэй намарай түрүүшын hарын хорин табанай үдэр би эхынгээ умайhаа унаhан хүм", - гэжэ намтар соогоо бэшэнхэй юм.

Түбэд зоной түрүүн сахижа байhан бон шажанай эсэргүүсэлтые дабажа Сahата орондо буддын шажан одоошье дэлгэржэ, бэхи hуурияа эзэлжэ байhан үе сагта бэлэй. Мила багша өөрөө буддын шажанай Карчжудпа гэжэ hалбарида хабаатай хүн байгаа.

БАЙГАЛ далай шадарай нютагуудта Буддын шажанай дэлгэрхэдэ, "Милын намтар", "Гурбум" (энэмнай "Намтарайнь" дэлгэрэнгы нэмэлтэ болоно) гэhэн зохёолнуудыг Буряад орондо мэдээжэ болоо. Гүшэ цоржын оршуулhан "Милын намтар" XIX зуун жэлдэ Эгэтын дасанда барлагдаhан байдаг. Тэрэнэй арбан хэhэг ном мүнөө Буряадай Эрдэмэй түбэй Ниитын эрдэмэй институдай гар бэшэгүүдэй таhагта хадагалаатай юм.

Уйгаржан монгол үзэг бэшэг мэдэхэ наhатайшуул, илангаяа Буряад ороной зүүн нютагуудта мүнөөшье болотор "Милын намтарые", зариманиинь "Губумые" нарнаар хадагалжа, уншажа байдаг. Онтохон мэгээр аман хөөрөө дамжажа ябаhан ушарнуудыг мэдээжэ..."

"Алтан эмээл" ("Золотое седло") гэжэ нэрэтэйгээр Баир Дугаровай эгээл түрүүшын ном 21 жэлэй саана, 1975 ондо залуу авторай Эрхүү хотын Ехэ hургуулиин оюутан ябахада, Зүүн Сибириин номой хэблэлээр барлагдан гараhан намтартай. Дээрэ дурсагдагша "Нүүдэл угсаатанай Одон" ("Звезда кочевника") гээшэнь баhал тэндэ урзанда жэл "нара хараhан" юм.

Дурсагдагша хоёр согсолбориннуудайнь хоорондо Баир Дугаровай үшөө зургаан ном Улаан-Удэдэ, Москвада хэблэгдээ гэбэл, иимэ: "Хадын хэнгэрэг" (Горный бубен", 1976), "Хээрын алтаргана" ("Дикая акация", 1980), "Хото балгадай үүлэд" (Городские облака", 1981), "Тэнгэриин хаяа" ("Небосклон", 1986), "Хазаар моритой хүн" ("Всадник", 1989), "hарын боди гүрөөhэн" (" Лунная лань", 1989).

60-аад онуудай тэн багаар ородой болон Үрнэ зүгэй (баруунай) уран шүлэгшэдэй нүлоо доро бэрхэ-бэрхэ найруулагшад (Дондок Улзытуев, Николай Дамдинов, Дамба Жалсараев, Алексей Бадаев, Намжил Нимбуев, Мэлс Самбуев, Борис Сыренов, Владимир Петонов болон бусадшье) уйгаргүй шуналтайгаар манай уран шүлэглэлдэ урдань үзэгдөогүй байhан рондо, газель, октава, элеги, баллада, сонет, баглаа сонедүүд, шүлэглэмэл роман гэхэ мэтэ элдэб маягуудаар бүтээгдэhэн захатануудые "дархалдаг" болоhониинь дэмбэрэлтэй. Гэхэтэй хамта, Баир Дугаровhаа ондоо шүлэгшэд даб дээрэ гекзаметр маягаар зохёолоо бүтээгдээгүйл байна. Тус авторай гуурhан дорohоо мүндэлhэн "Ази түби" гэжэ нэрлэгдэhэн гекзаметрынь "Буряад үнэнэймнай" хуудаhануд дээрэ толилогдоо hэн гүб даа (09.09. 1995 он).

Энээнhээ гадна, тус авторай зохёохы ажалайнь "hабые" ухашалан харабал, "Утаар татагдаhан солонууд" ("Протяжные гимны") гэhэн ниитэ гаршаг доро үгтэhэн үлхөө найруулганууд соонь "Грузи", "Дагуур хизаар" (Даурия"), "Латви", "Олтирог" ("Остров"), "Ра", "Тангра", "Троя", "Хото балгад" ("Город") гэгдэhэн гекзаметрнүүдыень хужарлан уншамаар.

Үндэр хадын агыда наhанайнгаа ехэнхи хубиие даяанда hуужа үнгэргэhэн, бурхан шажанай шүлэг бэшэдэг байhан Түбэдэй йог болохо дээрэ дурсагдагша Мила богдыншье дуулалнуудые хараад, шагнаад үзэхэдэ, гүн гүнзэгы удха шанараараа, бүтээлэйнгээ эсхэбэреэр, элдэб үйлын үзэгдэлнүүдээрээшье болон бусад маяг шадабаряараа гекзаметртэ ехэл дүтэшэнүү гэхээр. Дундада зуун жэлнүүдтэ дэлгэрhэн буддын шажанай мандааша орондо ажаhууhан санаартан хүнэй оюун ухаанай гүн соohоо мүндэлдэг байhан орёо-орёо асуудалнуудта хариоу бэдэрhэн ушар юм гү, али гэбэл?..

Дурна зүгэй уран шүлэгшэдэй бүтээhэн миниатюрануд гэхэ гү, али багахан аад, тоб гэмэ шүлэгүүдэй бадагууд бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэшье, суутайшье болohоор үнинэй. Зохёохы ажалайншаа хэрэгтэ Баир Дугаровай эдэнние хэрэглэнгүй байжа шадахагүйнь одоол ойлгосотой. Сохилтото

О, Мацусима, о!
Мацусима, о!

Хоёрдохёор, тэрэ Мацусима гээшыень хоёр нюдөөроо нэгэтэшье үзэhэн аза талаантай хүн хэзээдэшье, хаанашье ямар ороной энэ булангые сэдьхэл зүрхэндөө бүхы наhан соохоноо бөөмэйлхэдэжэ ябахань сохом.

БАИР ДУГАРОВАЙ "танка" маягаар, мүн бэшэшье шүлэгүүд өөрын "нюусануудтай", тэрэнэй бадагуудыень оршуулха гээшэ нилээхэн хэсүү. Түрүүшээр харахадаш, юрын лэ мүрнүүд хэбэртэй аад, уншаха бүрин тайлбарилагдахаар бэшэ оньhон хурса бодолтой, hонин дүрсэ, сасуулбаринуудтай, уран гоё аялгатай, шанар hайнтай, яб байса ябталандаhай, сэсэн бодол мэдэсээр бүлтарма. Жэшээнь:

Энэ hайхан дэлхэй
Элдэб түхэлэй сэсэг мүн.
Эмэгтэй алишье дүүхэй -
Эрид сагаахан дэльбэ мүн,
Энхэрэл нигүүслэлэй адис
мүн.

"Яахадаа энэ Баир Дугаровнай түрэл хэлээрээ түүрээдэгтүй юм теэд?" - гэhэн асуудал уншагшадай толгойдо торсолдожо магад. Энэ үйлэ ушар баhал "оорын" удхатай юм. 60-аад онуудаар манай тиишэ, "худари, хонхошуулай" гэгдэдэг нютагуудаар, баруун буряадуудай дэбисхэртэ багашуул бүхэн hургуули hударта оромсоороол, нэгэдэхи ангиhаа эхилээд лэ, хамаг хэшээлнүүдээ ородоор заалгаха баатай hэн бэлэй. Гэр бараандаа тэдэнь ярилдаанай хэлээр тордиhогүй хоорэлдэхэл аад, буряадаараа уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй бааріhад hааб даа. hүүлдэнь, Москвагай Литературна институт дүүргэжэ ерээд, наруули Буряад орондоо түбхиноод байхадаа дуулахадамни, эндэмнайшье, нохой - халхай, тэрэ үедэ түлэг дундаа гааралдажа байhан намын "найдалтай хүбүүд" автономито республикымнай удамаршад "Буряад хэлэн - саашаханаа, бэшэ хэлэн - наашаханаа" гэhэн "гүн ухаата" уряа гаргажархёод, айхабтар "шухала" хэрэг бүтээжэ байнабди гэжэ загнажа байhан байгша. Юртэмсэ дэлхэй дээрэ ори гансахан, энхэрые эхэ мэтэ, Байгал далай мэтэ, хайрата түрэл hайхан хэлээ доромжолжо, доройтуулжа ябахадаа, угсаатанайнгаа урда эпеэдэ нааданда оронобди гэжэшье ойлгохогүй зон байгаа.

МҮНӨӨ Бурханай хайраар наран hоргөө эрьежэ, түрүүшүүлэй, ураншаа hанаатайшуулай, уран зохёолшодой, сэтгүүлшэдэй, багшанарай, мэргэжэлтэдэй болон түрэл хэлэндээ эльсэгэй бүхы зоной hайгаар яhала үндыжэ, "хүл дээрэхэнээ удхань энэдхэг, түбэд, монгол поэзиин нүлөөтэй хаш гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Шүлэг найруулгын нүгөө талань гэхэдэ, уйгаржанчануу аад, эртэ урда сагай аман зохёолдо дүтэрхы. Шүлэгүүд соонь хүмүүнэй түрэлтэндэ хабаатай аялга зэдэлдэг.

"Ажамидарал" гэhэн ойлгосо хадаа нэн түрүүн үнэрhэн ба ерээдүй жэлнүүдые холбоhон үлхөө саг болоод, дам саашаа бүхы юумэнэй урасхал болоно гэhэн мэдэрэлые автор уншагшадтаа хүргэхэ гэжэ мэдэнэ хаш. Тиимэhээл маниие тойрожо байhан байгаалитай, улам саашаа ярибал, бүхы юртэмсэтэй холбохо хүсэлтэй юм байна гэжэ тэмдэглэмээр. Тэрэнэй энэ мэтэ үнэ үнэзэгы бодомжолгонуудыень юрын бадагуудhаа байтагай, табан мүрнэй "танка" шүлэгүүдыншье тэрэнэ мэтэ hаа алдуугүй.

108 минута соо
Замбуулинай онгосоор
дэлхэйе
Зурыса космонавт эрьеэ.
Занданхан эрхиимнайшье
тоо
108 монсогорhоо...

Уран шүлэгүүд соогоо, байгаали-бурханай байдалые hайханаар зураглажа шададаг гэжэ Баир Дугаров тухай бодомоор. Хүдөөгэй байдал hуудалые hайн мэдэхэ, байгаалитаяа саг үргэлжэ харилсаа холбоотой байдаг хадын хүбүүн hэн тула, Баир Дугаров түрэл Буряадайнгаа дэбисхэртэ, энэ дэлхэйн шэдитэ "гурбадахи нюдэн" гүүлэдэг Байгал далайдаа, Гэсэр богдын гушан гурбан баатарнуудмэтээр үзэгдэдэг, арюун hайхан агаартай Түнхэн, Ахынгаа орьёлнуудта, холоhоо тобойн, сahан сагаан мундаргануудаараа ялалзадаг Саяан үндэр уулдаа, Орлигойнгоо түрэл нюруунуудта заха хизааргүй дуратай байhанаа шүлэг, поэмэнүүдээрээ мэдүүлжэ ябадаг юм.

Тиигээд лэ бурхантай буянтай манай мэдээжэ шүлэгшэ, Буряад Республикын Гүрэнэй шангай лауреат, мүнөө жэл буряадаараа хойто жэл ородоор 50 наhанайнгаа алтан ойе уттажа байhан Баир Сономович Дугаров тухайгаа хөөрэлдөөгөө дүүргэхэ зуураа, өөртэнь "утаар татагдаhан солонуудаа" удаан олон дэмбэрэлтэ он жэлнүүдэй хугасаа соо хангюурдажал, Мила багшын зохёохы ажалай хуби заяа даган, бүтээhэн захатануудынь Ази, Европо Америкэ болон ондоошье түбинүүдээр наяржа байhай даа гэжэ тэрэнэй уран найруулгада эльгэлэгшэдэй зүгhөө зальбарха шэбшэхэ дуран хүрэнэ.

М. ХАМГУШКЕЕВА,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй
кандидат.

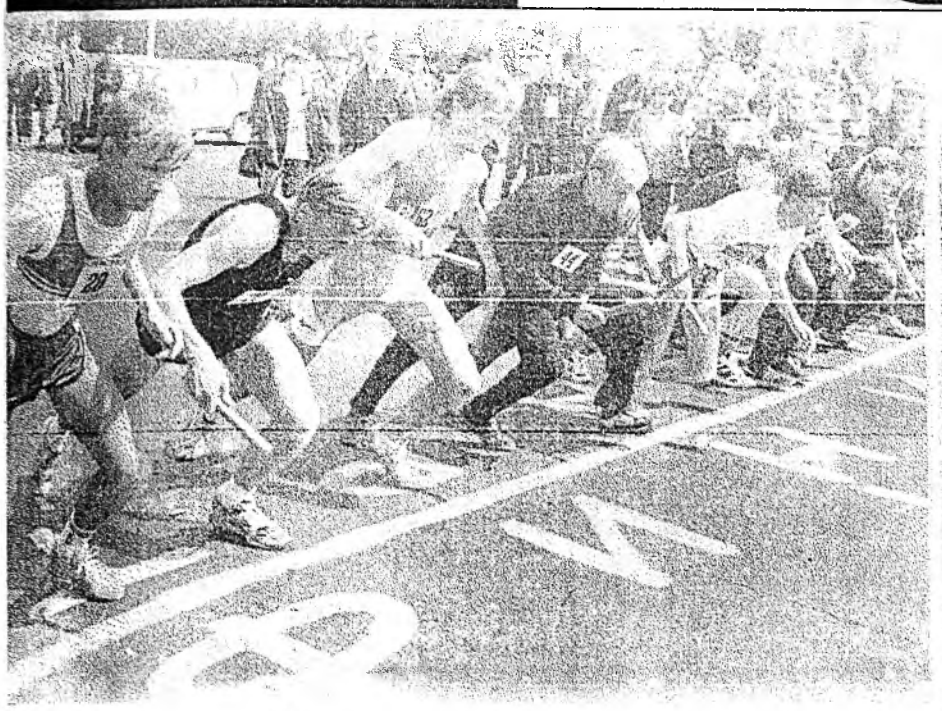

ОЙН БАЯРАЙ УРИЛДААН

Советүүдэй талмай. Энэ үдэр хэзээ хэзээнэйхиhээ дулаан байжа, урилдааанда хабаадаха хүбүүд, басагадай, тренернүүдэй шэг шарай баяраар халина. Энэмнай "Буряад үнэн" газетын заншалта урилдаан ха юм. Мүнөө 50-дахи урилдааанда хабеадахаяа хотын олон тоото hургуулинуудай, hуралсалай бусад газарнуудай hурагшад, оюутад, промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд олоороо сугларба.

Үглөөнэй 10 час 30 минутада үрысөөндэ хабаадаха командануудай түлөөлэгшэдэй парад-жагсаал болобо. "Буряад үнэн" газетын редакторай орлогшо С.Д. Ринчинов Буряад Республикын Залуушуулай хэрэгүүдэй, аяншалгын, физкультура болон спортын талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С.В. Мантуров хоёрто спортсменүүдэй урилдааанда бэлэн болоhон тухай мүрысөөнэй ахамад судья, бүхсоюзна категориин судья В.Л. Балдаев элидхэнэ.

Заншалта урилдааанда спортсменүүдэй амжалта түймахыень тэдэнэй хүсэhэнэй удаа урилдаан эхилээ hэн.

11 час. Урилдаанай харгы дээрэ гүйсэд бэшэ дунда hургуулинуудай hурагшад - басагад сугларжа, мүрысоон захалба. Эдэнэр урилдааанда гаража, Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсоор доошоо шуумайлдан гүйлдэжэ, үйлсын хажуу тээ байhан хүн зоной дунда талархалтатана. Эндэ жэл бүри шахуу эрхимлэжэ гарадаг 39-дэхи, 38-дахи hургуулинуудай басагад урилдаанай зүргэ буляалдажа ороно.

39-дэхи hургуулиин басагад бүхы шатануудта хүрэхэдоо, бусадhаа хэдэхэн секундаар урилдажа, эстафетээ дамжуулалсаха юм. Тиигэжэ эбтэй эстэй эдэ басагадай команда дахиhаа шалгаржа, үнгэргэнэ жэлэйхидэл түрүү hуури эзэлээ. hүүлшын зайда гүйhэн командын гэшүүн Олеся Иванова хани басагадайнгаа дамжуулhан эстафетэ түрүүлэн асараа. Энэ команда бүхы зайгаа 7 минута 45 секунда соо гаталба. Эрхимлэгшэдhээ минута шахуу хожомдожо ерэhэн 38-дахи hургуулиин басагад хоёрдохи hуури эзэлээ.

Басагадай hүүлээр тус hургуулинуудай хүбүүд урилдааанда гаража, ГАИ-гай машинын хойноhоо шуумайлдаба. 39-дэхи hургуулиин хүбүүд эрхим дүн харуулаа. Командын гэшүүн Дима Литвинцев түрүүлэн ерэжэ, бүхы зайгаа тэдэнэр 7 минута 11 секунда соо гаталhан байха юм.

Гурбадахи ээлжээндэ дунда hургуулинуудай басагадай командануу урилдаанай зүргэ дээрэ багтажа ядатараа сугларба. Урилдааншье боложо, баhал шанга тэмсэл шата бүхэндэ болоно... Арбаад минута боложо ябаха үеэр энгэртээ "65" гэhэн номертой басаган нүгоодүүлээ холо хаяад, түрүүлэн ерэбэ даа. Энэмнай 65-дахи hургуулиин түлөөлэгшэ Люба Орлова болоно. Эдэнэр 9 минута 53 секунда саг харуулаа. Харин эдэнэрhээ 16-18 секундаар хожомдоhон 18-дахи, 49-дэхи hургуулинуудай командануу удаадахи hууринуудые эзэлбэ.

Хүбүүдэй дунда болоhон урилдааанда баhал 65-дахи hургуулиин команда шалгаржа ерээ. Эндэ hүүлшын зайда эстафетэ абаhан Анатолий Очиров түрүүлэн ерэжэ үрдиhэн байба. 51-дэхи, 49-дэхи hургуулинуудай командануу эрхимлэгшэдhээ хорёод секундаар хожомдожо ерэбэ.

Табадахи ээлжээндэ хотын техникум, училищинуудай, институдуудай, үйлэдбэриин коллективүүдэй командануу урилдааанда табигдаба. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудай дундаhаа 6-дахи, 2-дахи училищиин басагад шалгаржа, түрүүшын хоёр hуури эзэлээ. Харин хүбүүд соohоо 2-дохи училищиин команда шалгаржа, тус училищиин тренер Батор Дашинимаевые ехэтэ омогорхуулба. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлдэ эдэнэр 13-дахи училищиин хүбүүдтэ гартаhан юм. Училищинуудай дундаhаа Статистикын болон техническэ мэдээсэлэй колледжиин, медицинскэ колледжиин, индустриальна техникумэй басагад илаhан hаа, хүбүүд соohоо түмэр замай транспортын колледжиин команда шалгаржа, "Буряад үнэн" газетын дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

Ажалша коллективүүдэй дундаhаа авиационно заводой эхэнэрнүүд, эрэшүүл соohоо республикын, ороной мэдээжэ спортсменүүдhээ бүридэhэн Забайкалиин сэрэгэй округой спортын клубай, авиазаводой командануу түрүүшын хоёр hуури эзэлээ.

Дээдэ hургуулинуудай дунда үнгэргэдэhэн урилдааанда Зүүн Сибириин гүрэнэй технологическа университедэй оюутан Наташа Лаподуш түрүүшын зайда эрхимлэбэ. Командынь бусад гэшүүд Наташын түрүүлэн асарhан эстафетые алдангүй, командаяа түрүү hуурида гаргажа шадаа. Буряадай гүрэнэй университедэй эрэшүүлэй команда шалгаржа, редакциин дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

Хэдэн часай туршада үргэлжэлhэн урилдаан дүүрэжэ, түрүү hууринуудые эзэлhэн командануудта редакциин дамжуулгын кубогууд, грамотануу, дипломуу барюулагдаа. Тиихэдэ hурагшад, оюутадай дундаhаа түрүүшын зайда эрхимлэhэн 18-дахи hургуулиин Таня Алфёрова, республикын сутлуулагдамал командын гэшүүд Андрей Карпуков, Юрий Чижов гэгшэдтэ мүнгэн шангууд олгогдобо.

Заншалта урилдаа үнгэргэхэ хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан, туhаламжа үзүүлhэн Буряад Республикын МВД-гэй ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ, судьянарта, медицинын, радиогой хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: **урилдаанай үе.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

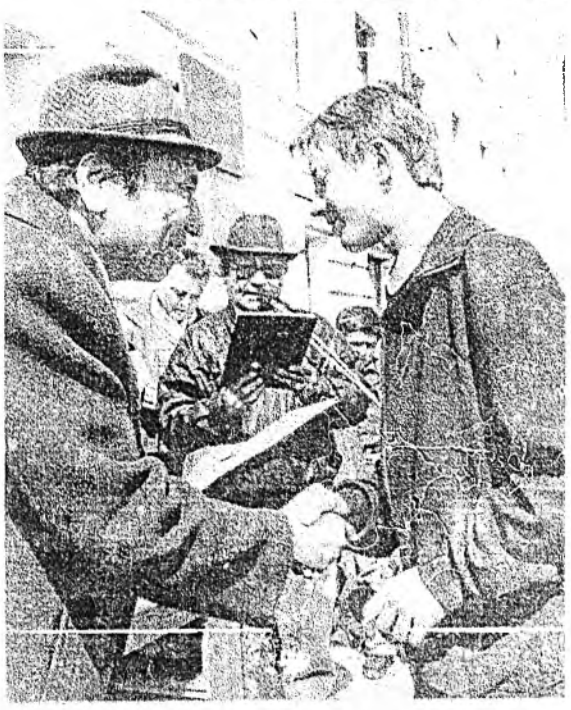

Соёлой hонин

ОЛООРОО ХЭЛСЭХЭДЭ...

Манай үзэсхэлэнтэ hайхан байгаалитай, арюун сэбэр тунгалаг агаартай Бархан нютагаймнай hайн дуратанай арадай театрай тогтоогдоhоор 60 жэлэй ойн баяр мүнөө улаагшан хулгана жэлдэ болохонь гэжэ бидэ мэдээсээ hэмди.

hаяшаг тэрэ ойн баярые яажа тэмдэглэхэб, ямар хэмжээ ябуулганууды үнгэргэхэб гэхэ мэтэ олон асуудалтайгаар театраймнай коллектив эмхидхэлэй суглаа хэбэ. Энэ суглаан дээрэ байлсаа hэм.

Нэн түрүүн театрай 60 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэдэ, бүхы дээрээ 15 миллион түхэриг хэрэгтэй. Иимэ ехэ мүнгэ үгэхэ спонсорнууд үгы. Юундэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр бидэнэр ехэ хүшэр сагта ажаhуунабди, тиимэ бэлээр мүнгэ hарбайжархиха хүнүүд үгы хаш. Гадна урдандаа арадай театрта ажаллаhан бүхы артистнууд тухай планшедүүдые бэлдэхэ, зохёохы намтарайнь хуудаhануудыг бүтээгдэхэ ёhотой.

Ойн баярай зүжэг табигдахаар хараалагдана. Энэнь мэдээжэ драматург Баяр Эрдынеевэй "Хазаар хара hахал" гэжэ зүжэг болоно гээшэ.

Суглаан дээрэ театрай үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, ветеран, бэлигтэй артист Бубей Раднаев үгэ хэлэжэ, энэ ойн баярта республикынгаа арадай бүхы театрнуудай түлөөлэгшэдые уриха хэрэгтэй гэжэ онсолои тэмдэглээ. Тэндэ байhан бүгэдэ артистнууд олоной hанамжануудые шагнаhанай удаа июниин 5-6-най хоёр үдэрэй туршада тэмдэглэхэ гэжэ хэлсэбэд. Зүгөөр манай нютагай хүбүүдэй толгойлдог фирмэнүүд болон акционёрнэ бүлгэмүүдэй дарганар Б. Р. Очировта, Ж. Б. Будаевта, И. Ж. Эрхитуевта спонсорнууд болохо гуйлтатай бэшэгүүдые эльгээхэ гэжэ хэлсэбэ. Тиихэдэ үшөө нютагай хүнүүд багаарные hаа, мүнгэ счётомнай оруулха бэзэ гэжэ hанагдана.

Арадай театрай ахамад режиссёр Б. Б. Чойнжуров эмхидхэлэй асуудалнуудаар үгэ хэлэхэдээ, театрайнгаа 60 жэлэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэе гэжэ сугларагшадаа уряалба. Юу хэлэхэб, богони болзор соо ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёhотой байна. Яагаашье hаа театрайнгаа ойн баярые hайнаар тэмдэглэхэбди гэжэ hананаб.

Театрай тайзан дээрэ нилээд олон зүжэгүүд 60 жэлэй хугасаа соо табигдаа. Олон бэлигтэй артистнуудай наhанhаа нүгшэнхэй, мүнөө тэдэнэй хүбүүд, басагад наадажа байнад. Ойн баярhаа урда аймагайнгаа "Огни Курумкана" газетэдэ театрай түүхэ бэшэжэ, бэлигтэй артистнуудайнь зохёохы зам тухай толилуулжа байхаар хэлсэгдээ.

Аймагай захиргаанай толгойлогшо Г. Ч. Цыбиковтэ бэшэг бэшэжэ, бүхы хэмжээ ябуулгаяа суг хэлсэхэ гэжэ шиидээбди. Эгээл урдаа хараха хүнүүдэй нютагай гулваа С. Д. Будаев, колхозой түрүүлэгшэ Б. Д. Бадмаева гэгшэд энэ ойн баярта арга шадалаараа туhалхабди гэжэ найдуулаа. Олоороо хэлсэhэн энэ хэрэг бүтэхэл байха.

Б. ДОНДУПОВ.

Хурамхаанай аймаг.

ХЭДЭХЭН ҮГЭНҮҮДЭЭР

hаяхан олондо мэдээжэ эстрадна дуушан Намгар Ахасарановагай концерт Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай тайзан дээрэ болобо. Казахстанда болоhон дуушадай уласхоорондын конкурсдо хабаадаhан энэ артисткын концертдэ хүн зон олоороо суглараа.

* * *

Санкт-Петербургhаа ерэхэ баледэй артистнууд Людмила Чистякова, Алексей Климов гэгшэд уран бэлигтэеэ улаан-удынхидые танилсуулха. Майн тэнгэр "Жизель", "Дон Кихот" гэhэн балетнэ зүжэгүүдтэ тэдэнэр гол партинуудые хатаржа, бэлигшадабаяа гэршэлхэ, баледтэ дуратайшуулые баясуулха байна.

* * *

Майн 10-да Россин мэдээжэ эстрадна дуушан Кай Метовэй концерт Улаан-Удэдэмнай болохо гэжэ дуунда дуратайшуулда мэдээсэнэбди. hүүлэй үедэ олон эстрадна артистнууд Москва, Санкт-Петербургhаа ерэдэг болонхой.

* * *

Дуу, хатарай "Байгал" ансамблиин гэшүүд, мүн тиихэдэ "Лотос" театрай артистнууд суттаа аяар хольн Франци гастрольдо мордобо. Эдэ бүлэгүүдые Россин соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Дандар Бадлуев хүтэлбэрилнэ. Харин "Байгалhаа" үлэhэн бүлэгшь Хорин аймаг гастрольдо ошонхой юм.

Б. ДОРЖИЕВА.

***БУРЯАДАЙ** суута дуушан, мэдээжэ багша, СССР-эй арадай артист Л.Л.Линховоиной нэрэмжэтэ хүүгэдэй хүгжэмэй 1-дэхи hургуули жэл бүри олон хүбүүд, басагадые hургажа гаргадаг юм. Энэ hургуулида hуража, аялга хүгжэм, ното ойлгоhон, хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадажа hураhан бага балшар хүбүүд, басагад саашадаа соёл-болбосоролой, хүгжэмэй училищинуудта, дээдэ hургуулинуудта hурахаяа ородог байна.*

Эндэ ажалдаа абьяастай, үндэhэн соёлойнгоо түүхэ hайн мэдэхэ багшанар хүдэлдэг. Галина Артемьевна Амокова эдэнэй нэгэниинь юм. Тэрэ 1973 ондо П.И.Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи түгэсхэhэн, зургаан жэлэй үнгэрхэдэ Буряадай багшанарай институт дүүргэhэн байгаа. Галина Артемьевна хори гаран жэлэй туршада энэ hургуулида сольфеджио болон хүгжэмэй литература заадаг. Эдэ орёо хүшэр предмедүүдые үхибүүдтэ заахын тула тэрэ өөрөө мэргэжэлээ үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

***ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** дуунай хэшээлэй үедэ; багша Г.А. Амокова.*

Ц.ЦЕРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЛЬГА ТАШАЛГАН ЗАМХААГҮЙ

Буряад орондоо мэдээжэ болоhон "Будамшуу", "Дангина" театрнуудые эмхидхэhэн уран шадабарита артистнар Михаил Елбонов, Лариса Егорова гэгшэдэй монгол дуунай үдэшые үнгэргэhэн үдэр буряад драмын театрай зал соо олон зон суглараа.

Михаил Гомбоевичой, Лариса Ильиничнагай гүйсэдхэhэн монгол дуунай уянгата аялга ямар буряадай зүрхэ, сэдьхэлые татахагүйб даа?

Буряад драмын залуухан артистнар 1972 ондо Монгол ороо айлшалхадаа, монгол дуунай hайханиие мэдэржэ, сээжэлдэжэ эхилээ гэбэл, ехэ алдуу болохогүй ёhотой. Гэбэшье тэрэнээ өөhэдынгөө дүтын нүхэдэй урда дууладаг байhан hаа, мүнөө олон тоото харагшадайнгаа hонорто табиhаниинь hайшаалтай.

"Түрүүшын хилээмэн монсогойрдоhотой байдаг" гэhэндэл техническэ (аппаратура, микрофониинь хүдэлөөгүй), эмхидхэлэй (час хахадай туршада амарангүй шагнажа, зон эсээ) талаhаа дутагдалтай байгаа. Тиибэшье харалга зоной сэдьхэл ханаагаа гэжэ hанамаар.

Зарим харагшад үшөөшье ехэ юумэ хүлеэhэн байжа болохо. Нэн түрүүн эдэнэрэй эстрадын дуушад бэшэ, буряад драмын артистнар байhыень бү мартая.

Уласхоорондын конкурснуудай лауреадууд Сандагын Цагаан-Чулуу, Дулмахүү, Сүхээгийн Ганболд, Мордоржын Баасанхүү гэгшэд ятага, чаанза, лимбэ, морин хуур дээрэ бэрхээр наадажа, харагшадые гайхуулаа.

Монголой инструментнүүдэй оркестр (хүтэлбэрилэгшэнь МНР-эй искусствын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Д. Нацагдорж), "Наран" (искусствын училищи дүүргэгшэд, хүтэлбэрилэгшэнь А. О. Хабитуев), "Сэлэнгэ" ансамбльнуудай хатаршад түс концертдэ хабаадалсаа.

Хабарай энэ үдэшэ Михаил Гомбоевич Лариса Ильинична хоёр монгол дуунда дуратайшуулаа баярлуулжа, хурса бэлигэйнгээ үшөө нэгэ талыень харуулба гээшэ.

Тимур ЛАМБАЕВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГИ: **РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ЖИГЖИТОВ Б-М.Ж. (харюусалгата секретарь), ГАРМАЕВ Р.Б. (Буряад Республикын Президентын ба Правительствын аппарат), СУНДАРОНД. Д. (Буряад Республикын Арадай Хурал), таhагуудые заагшад: ДАШЕЕВА Г.Х., ДОНДОГОЙ Ц.Ц., ОЧИРОВ С. Д., САМБЯЛОВА Т. В., ПИНТАЕВ В. Н. (хэблэлэй директор).**

Манай адрес:

670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаhан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэhэг 4170. Хэблэлдэ тушаагдаhан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэhэн АО-до газетэ хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүрилхэлдэ абтанхай. Заказ № 7758.

Редакцийн телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмный - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, харюусалгата секретарийн - 2-50-52, секретариатай - 2-62-62, таhагуудь: политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон hургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-57-63, олонлогтын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнуудэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

" Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.